

ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIS

1994 m. gruodžio 17 d.

1-as priedas prie Europos Energetikos Chartijos konferencijos Baigiamojo akto

PREAMBULĖ

Šios Sutarties susitariančiosios šalys,
atsižvelgdamos į Paryžiaus chartiją, skirtą Naujai Europai, parengtą 1990 m. lapkričio 21 d.;

atsižvelgdamos į Europos energetikos chartiją, priimtą Hagos konferencijos dėl Europos energetikos chartijos baigiamajame dokumente, pasirašytame Hagoje 1991 m. gruodžio 19 d.;

atsimindamos, kad visi Hagos konferencijos Baigiamojo dokumento signatarai įsipareigojo vykdyti Europos energetikos chartijos tikslus ir principus bei diegti ir plėsti bendradarbiavimą, kuo greičiau garbingai susitariant dėl Energetikos chartijos Sutarties ir Protokolų, siekiant, kad chartijos įsipareigojimams būtų padėtas patikimas ir privalomas tarptautinės teisės pagrindas;

taip pat norėdamos sukurti struktūrinę sistemą, būtiną norint įdiegti Europos energetikos chartijoje suformuluotus principus;

norėdamos įgyvendinti bazinę koncepciją dėl Europos energetikos chartijos iniciatyvos, kuri turi katalizuoti ekonomikos augimą priemonėmis, liberalizuojančiomis investavimą ir prekybą energetikoje;

patvirtindamos, kad susitariančiosios šalys skiria didžiausią reikšmę aukščiausio laipsnio nacionalinio traktavimo ir palankiausio nacijos traktavimo efektyviam įgyvendinimui ir kad šie įsipareigojimai turi būti taikomi daromoms investicijoms vykdant papildomą Sutartį;

atsižvelgdamos į tikslą palaipsniui didinti tarptautinės prekybos liberalizavimą ir į diskriminacijos vengimo principą tarptautinėje prekyboje, kaip yra pasakyta Visuotiniame susitarime dėl prekybos ir tarifų ir su juo susijusiuose instrumentuose ir kaip yra kitaip numatyta šioje Sutartyje;

apsisprendusios laipsniškai pašalinti techninius, administracinius ir kitokius barjerus prekyboje energetinėmis medžiagomis ir produktais ir su jais susijusiais įrengimais, technologijomis ir paslaugomis;

priimdamos dėmesin galimą narystę GATT-e tų susitariančiųjų šalių, kurios šiuo momentu nėra šios sutarties narės, ir norėdamos pateikti laikinus prekybos susitarimus, kurie padėtų šioms susitariančiosioms šalims ir nestabdytų jų rengimosi tokiai narystei;

atsimindamos kai kurių susitariančiųjų šalių, kurios taip pat yra GATT ir su juo susijusių instrumentų dalyvės, teises ir prievoles;

atsižvelgdamos į konkurencijos taisykles, liečiančias susivienijimus, monopolius, antikoncepcinę praktiką ir piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi;

taip pat atsižvelgdamos į Sutartį dėl branduolinio ginklo neplatavimo, į Rekomendacijas branduolinių medžiagų tiekėjams ir į kitus tarptautinius įsipareigojimus bei susitarimus dėl branduolinių medžiagų neplatavimo;

pripažindamos būtinybę kuo efektyviau žvalgyti, gaminti, konvertuoti, saugoti, transportuoti, paskirstyti ir naudoti energiją;

prisimindamos Jungtinių Tautų Bazinę Konvenciją dėl klimato kaitos, Konvenciją dėl oro teršalų tolimų pernešimų, jos protokolus ir kitas tarptautines aplinkosaugos sutartis, turinčias su energetika susietų aspektų ir;

pripažindamos, kad nepaliaujamai auga aplinkos apsaugos priemonių poreikis, tarp jų energetikos įrenginių išvedimas iš eksploatacijos ir atliekų pašalinimas, ir uždavinių bei kriterijų, dėl kurių būtina susitarti tarptautiniu mastu, poreikis,

s u s i t a r ė , kaip išdėstyta žemiau:

I dalis

APIBRĖŽTYS IR BENDROSIOS SĄLYGOS

1 straipsnis

APIBRĖŽTYS

Šioje Sutartyje:

(1) „Chartija“ reiškia Europos energetikos chartiją, priimtą Hagos konferencijos dėl Europos energetikos chartijos Baigiamajame dokumente, pasirašytame Hagoje 1991 m. gruodžio 17 d.; Baigiamojo dokumento pasirašymas yra laikomas Chartijos pasirašymu.

(2) „Susitariančioji šalis“ reiškia valstybę ar Regioninę ekonominės integracijos organizaciją, kuri sutiko įsipareigoti pagal šią Sutartį ir kuriai ši Sutartis galioja.

(3) „Regioninė ekonominės integracijos organizacija“ reiškia organizaciją, sudarytą iš valstybių, kurios jai perdavė tam tikrų reikalų kompetenciją, dalis iš kurių yra reguliuojami pagal šią sutartį, taip pat įgaliojimą priimti įpareigojančius sprendimus dėl tų reikalų.

(4) „Energetinės medžiagos ir produktai“, remiantis Muitinių bendradarbiavimo tarybos suderinta sistema ir Europos Bendrijos jungtine nomenklatūra, reiškia objektus, įtrauktus į priedą EM.

(5) „Ekonominė veikla energetikos sektoriuje“ reiškia ekonominę veiklą, susijusią su energetinių medžiagų ir produktų žvalgyba, išgavimu, perdirbimu, gamyba, saugojimu, transportavimu sausuma, perdavimu, paskirstymu, prekyba, marketingu ar realizacija, išskyrus energetines medžiagas ir produktus, įtrauktus į priedą NI, arba veiklą, susijusią su šilumos paskirstymu daugeliui objektų.

(6) „Investicija“ reiškia visokių rūšių turtą, priklausantį investoriui arba tiesiogiai ar netiesiogiai jo kontroliuojamą, o būtent:

(a) materialinės ir nematerialinės vertybės, kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas ir bet kokios nuosavybės teisės, tokios kaip nuomos sutartys, hipotekos paskolos, turto sulaikymo teisė ir užstatai;

(b) kompanija ar verslo įmonė, ar akcijos, ar kitokios bendrovės ar verslo įmonės akcinio kapitalo formos, obligacijos ir skolos;

(c) pretenzijas į pinigus, kuriuos naudojant buvo sukurta nauja ekonominė vertė arba pretenzijas į bet kokią ekonominę vertę turinčią veiklą ir susijusią su investicijomis;

(d) intelektualinė nuosavybė;

(e) pajamos;

(f) bet kokios teisės, suteikiamos įstatymų, sutarčių ar leidimų ir licencijų, išduotų pagal įstatymą ekonominei veiklai pradėti energetikos sektoriuje.

Pasikeitus investuotų vertybių formai, nepasikeičia jų, kaip investicijų, pobūdis, o terminas „investicija“ apima visas investicijas, egzistavusias šios Sutarties įsigaliojimo dieną ar padarytas vėliau po Sutarties įsigaliojimo tos investicijos investoriaus susitariančiajai šaliai ir tai susitariančiajai šaliai, kurios teritorijoje buvo padaryta investicija, žiūrint kuri data yra vėlesnė (toliau vadinama „įsigaliojimo laiku“), su sąlyga, kad ši Sutartis bus taikoma tik dalykams, kurie turi įtakos tokioms investicijoms po Sutarties įsigaliojimo laiko.

„Investicija“ yra bet kokia investicija, susijusi su ekonomine veikla energetikos sektoriuje ir su investicijomis ar investicijų klasėmis, susitariančiosios šalies vadinamomis „Chartijos efektyvumo projektais“ jos teritorijoje, ir apie tai pranešusios Sekretariatui.

(7) „Investorius“ reiškia:

(a) susitariančiosios šalies atžvilgiu:

(i) fizinį asmenį, turintį tos susitariančiosios šalies pilietybę ar pavaldumą ar nuolatos gyvenantį toje susitariančiojoje šalyje pagal joje taikomus įstatymus;

(ii) kompaniją ar kitą organizaciją, suorganizuotą pagal įstatymus, taikomus susitariančiojoje šalyje;

(b) „trečiosios valstybės“ atžvilgiu – fizinį asmenį, kompaniją ar kitą organizaciją, kuri atitinka, (*mutatis mutandis*), sąlygas, nurodytas papunktyje (a) susitariančiajai šaliai.

(8) „Daryti investicijas“ ir „investicijų darymas“ reiškia naujų investicijų steigimą, visų ar dalies egzistuojančių investicijų įsigijimą arba persikėlimą į skirtingas investicinės veiklos sferas.

(9) „Pajamos“ reiškia sumas, susidariusias iš investavimo ar susijusias su juo, nepriklausomai nuo įmokėjimo formos, įskaitant pelną, dividendus, palūkanas, pajamas dėl kapitalo vertės padidėjimo, mokėjimai už naudojamąsi autorine teise, valdymo, techninės pagalbos ir kitokius honorarus ir mokėjimus natūra.

(10) „Teritorija“ yra valstybės, t. y. susitariančiosios šalies:

(a) suvereni teritorija, t. y. teritorija, į kurią įeina žemė, vidiniai vandenys ir jūrų teritoriniai vandenys ir;

(b) priklausomai nuo ir atitinkamai tarptautinei jūrų teisei jūrų vandenys, jūros dugnas ir jos gelmės, kurių atžvilgiu susitariančios šalys turi suverenas teises ir jurisdikciją.

Jei susitariančioji šalis yra Regioninė ekonominės integracijos organizacija, tai „teritorija“ reiškia tos organizacijos narių valstybių teritorijas pagal sąlygas, išdėstytas tos organizacijos steigimo sutartyje.

(11) (a) „GATT“ reiškia „GATT 1947“ arba „GATT 1994“, arba ir vieną, ir kitą, pagal reikalą.

„GATT 1947“ reiškia Visuotinį susitarimą dėl tarifų ir prekybos, 1947 m. spalio 30 d. pridėtą prie Baigiamojo akto, kurį Jungtinių Tautų konferencijoje dėl prekybos ir darbo priėmė Paruošiamasis komitetas pasibaigus antrajam posėdžiui, su vėlesniais pataisymais, papildymais ar pakeitimais.

„GATT 1994“ reiškia Visuotinį susitarimą dėl tarifų ir prekybos, išdėstytą Sutartyje dėl Pasaulio prekybos organizacijos steigimo, priedas 1A, kurį po to taisė, pildė ir keitė.

Sutarties dėl Pasaulio prekybos organizacijos steigimo dalyvis yra laikomas GATT 1994 dalyviu.

(b) „Susiję instrumentai“ reiškia pagal reikalą:

(i) sutartis, susitarimus ar kitokius teisinius instrumentus, tarp jų sprendimus, pareiškimus ir susitarimus, sudarytus globojant GATT 1947, su vėlesniais pataisymais, papildymais ar pakeitimais; arba/ ir

(ii) sutartį dėl Pasaulio prekybos organizacijos steigimo, taip pat 1 jos priedą (išskyrus GATT 1994), jos 2, 3 ir 4 priedus ir susijusius su jais sprendimus, pareiškimus ir susitarimus, su visais pataisymais, papildymais ar pakeitimais.

(12) „Intelektualinė nuosavybė“ – tai autorinės teisės ir su jomis susiję kitokios teisės, prekyženkliai, geografiniai ženklai, pramoniniai pavyzdžiai, patentai, integralinių sistemų komponavimo projektai ir neskleistinos informacijos apsauga.

(13) (a) „Energetikos chartijos protokolas“ ir „Protokolas“ reiškia Sutartį, kurios derybas sankcionavo ir kurios tekstą priėmė Chartijos konferencija ir kurioje dalyvauja dvi ar daugiau susitariančiųjų šalių, siekdamas sudaryti, papildyti, išdėstyti ar išplėsti šios Sutarties sąlygas konkreitiems sektoriams ir veiklos rūšims šios Sutarties ribose arba bendradarbiavimo sritims, nurodytoms Chartijos III skirsnyje.

(b) „Energetikos chartijos pareiškimas“ ir „Pareiškimas“ reiškia teisiškai neįpareigojančią sutartį, kurios derybas sankcionuoja ir išleidimą tvirtina Chartijos konferencija ir kurioje dalyvauja dvi ar daugiau susitariančiųjų šalių, kad praplėstų ar papildytų šios Sutarties sąlygas.

„Laisvai konvertuojama valiuta“ reiškia valiutą, kuri yra keičiama tarptautinėse valiutos keitimo rinkose ir plačiai naudojama tarptautiniuose sandoriuose.

2 straipsnis

SUTARTIES TIKSLAS

Ši Sutartis nustato teisinę struktūrą ilgalaikiam bendradarbiavimui skatinti energetikos srityje, pagrįstą komplektiškumu ir tarpusavio nauda sutinkamai su Chartijos tikslais ir principais.

II dalis KOMERCIJA

3 straipsnis TARPTAUTINĖS RINKOS

Susitariančiosios šalys dirbs skatindamos priėjimą į tarptautines rinkas komercinėmis sąlygomis ir iš esmės siekdamos plėtoti atvirą ir konkurencingą energetinių medžiagų ir produktų rinką.

4 straipsnis GATT IR SU JUO SUSIJUSIŲ DOKUMENTŲ LAIKYMASIS

Niekas šioje Sutartyje neprieštaraus GATT ir su juo susijusiems dokumentams, taikant juos Susitariančiosioms šalims, kurios yra GATT dalyvės.

5 straipsnis INVESTICINĖS PRIEMONĖS, SUSIJUSIOS SU PREKYBA

(1) Susitariančioji šalis netaikys jokios investicinės priemonės, susijusios su prekyba, jei pastaroji prieštarauja GATT III straipsnio ar XI straipsnio sąlygoms; tai nebus tos susitariančiosios šalies teisių ir prievolių pagal GATT ir su juo susietus instrumentus bei 29 straipsnį apribojimas.

(2) Į tokias priemones įeina bet kurios investicinės priemonės, kurios yra privalomos arba įvedamos pagal krašto įstatymus ar administracinius sprendimus arba kurių būtina laikytis norint įgyti pranašumo ir kurios reikalauja:

(a) kad kokia nors įmonė pirktų ar naudotų krašto gamybos produktus arba produktus iš krašto šaltinių, nurodant konkrečius produktus, jų kiekius ar vertes arba jų kiekio ar vertės proporciją vietinėje gamyboje;

(b) kad įmonėms būtų ribojamas importuotų produktų pirkimas ar naudojimas iki tam tikro dydžio, susijusio su eksportuojamų vietinių produktų kiekiu ar verte; arba kurios suvaržo:

(c) įmonės produktų, naudojamų vietinėje gamyboje ar susijusių su ja, importavimą apskritai ar iki dydžio, susijusio su jos eksportuojamos vietinės produkcijos dydžiu ar verte;

(d) įmonės produktų, naudojamų vietinėje gamyboje ar susijusių su vietine gamyba, importavimą, apribojant įmonės užsienio valiutos lėšas iki dydžio, susijusio su įmonės užsienio valiutos įplaukomis;

(e) įmonės produktų eksportą ar pardavimą eksportui, nurodant konkrečius produktus, produktų kiekį ar vertę ar jų kiekio ar vertės proporciją vietinėje gamyboje.

(3) Niekas paragrafe (1) nebus interpretuojama kaip kliūtis tam, kad susitariančioji šalis taikytų su prekyba susijusias investicines priemones, aprašytas (2)(a) ir (c) paragrafuose ir kaip sąlyga, skatinanti eksportą, užsienio pagalbą, valstybinius supirkimus ar lengvatinius tarifus ar kvotų programas.

(4) Nepaisydama (1) paragrafo, susitariančioji šalis gali laikinai ir toliau taikyti su prekyba susijusias investicines priemones, įvestas daugiau kaip prieš 180 dienų iki jai pasirašant šią Sutartį, pagal sąlygas dėl pranešimo ir pereinamojo laikotarpio pabaigos, išdėstytas priede TRM.

6 straipsnis KONKURENCIJA

(1) Kiekviena susitariančioji šalis dirbs, kad sumažintų rinkos iškraipymus ir konkurencijos barjerus energetikos sektoriaus ekonominėje veikloje.

(2) Kiekviena susitariančioji šalis užtikrins, kad savo teisingumo ribose ji turėtų ir vykdytų tokius įstatymus, kurie yra būtini ir taikytini antikonkurencinei elgsenai, vykdomai pavieniui ir bendrai energetikos sektoriaus ekonominėje veikloje.

(3) Susitariančiosios šalys, turinčios patirties konkurencijos taisyklių taikyme, skirs daug dėmesio kitų susitariančiųjų šalių techninei pagalbai dėl konkurencijos taisyklių plėtimo ir diegimo, jei jų yra prašoma ir jos turi išteklių.

(4) Susitariančiosios šalys gali bendradarbiauti vykdydamos jų konkurencijos taisyklių priežiūrą konsultavimosi ir informacijos teikimo būdu.

(5) Jei susitariančioji šalis laiko, kad kokia nors konkreti antikonkurencinė veikla, vykdoma kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, neigiamai veikia svarbų interesą, atitinkantį šio straipsnio tikslus, tai toji susitariančioji šalis gali apie tai pranešti kitai susitariančiajai šaliai ir pareikalauti, kad jos konkurencijos organai inicijuotų atitinkamą įstatymų priežiūros veiksmą. Pranešusioji sutarties šalis turi savo pranešime pateikti pakankamai informacijos, kuri leistų kitai susitariančiajai šaliai, gavusiai pranešimą nustatyti iš pranešimo esmės antikonkurencinę veiklą, ir turi pasiūlyti teikti tolesnę informaciją ir kiek pajėgdama bendradarbiauti. Susitariančioji šalis, kuriai buvo pranešta, arba jos atitinkami konkurencijos organai, jei taip atsitiktų, gali pasikonsultuoti su pranešusios susitariančiosios šalies konkurencijos organais ir turi parodyti kuo didžiausią dėmesį pranešusios susitariančiosios šalies reikalavimui, nuspręsdami, ar inicijuoti ar ne įstatymų priežiūros veiksmą dėl tariamos antikonkurencinės elgsenos, nurodytos pranešime. Susitariančioji šalis, gavusi pranešimą, turi informuoti pranešusią šalį apie savo arba atitinkamų konkurencijos organų sprendimą ir gali, jei nori, informuoti pranešusiąją šalį apie tokio sprendimo priežastis. Jei yra inicijuojamas įstatymų priežiūros veiksmas, tai šalis, kuriai pranešta gali informuoti pranešusiąją šalį apie to veiksmo rezultatus ir pagal galimybes apie reikšmingus tarpinius rezultatus.

(6) Šiuo straipsniu susitariančioji šalis neįpareigojama teikti informaciją, kuri prieštarautų tos šalies įstatymams dėl informacijos skelbimo, komercinės paslapties išdavimo arba slaptumo.

(7) (5)paragrafe ir 27 (1) straipsnyje išdėstytose procedūrose yra išimtinės Sutarties priemonės spręsti ginčams, kurie gali kilti diegiant ar interpretuojant šį straipsnį.

7 straipsnis TRANZITAS

(1) Kiekviena susitariančioji šalis turi priimti reikiamas priemones energetinių medžiagų ir produktų tranzitui palengvinti sutinkamai su tranzito laisvės principu, nedarydama skirtumų dėl tokių energetinių medžiagų ir produktų kilmės, paskirties ar nuosavybės teisių ir nediskriminuodama, tų skirtumų pagrindu, nustatant kainas, bei be reikalo nevilkindama, nesuvaržydama ar neapdėdama mokesčiais.

(2) Susitariančiosios šalys turi skatinti atitinkamus ūkinius vienetus, kad jie bendradarbiautų:

(a) modernizuodami energijos transportavimo įrenginius, reikalingus energetinių medžiagų ir produktų tranzitui;

(b) kurdami ir eksploatuodami energijos transportavimo įrenginius, kurie aptarnautų daugiau negu vienos susitariančiosios šalies teritoriją;

(c) dėl priemonių, švelninančių energetinių medžiagų ir produktų tiekimo pertrūkių;

(d) lengvindami energijos transportavimo įrenginių sujungimą.

(3) Kiekviena susitariančioji šalis įsipareigoja, kad jos sąlygos, susiję su energetinių medžiagų ir produktų transportavimu bei energijos transportavimo įrenginiais, traktuotų tranzitines energetines medžiagas ir produktus ne mažiau palankiu būdu negu jie traktuoja tokias medžiagas ir produktus, gautus savo teritorijoje ar skirtus sau, nebent esama tarptautinė sutartis numatyta kitaip.

(4) Jei energetinių medžiagų ir produktų tranzito negalima pasiekti komercinėmis sąlygomis naudojant energijos transportavimo įrenginius, tai susitariančiosios šalys negali kliudyti statyti naujus pajėgumus, išskyrus tuos atvejus, kai yra kitaip numatyta taikomuose įstatymuose, kurie neprieštarauja (1) paragrafui.

(5) Susitariančioji šalis, per kurios teritoriją gali vykti energetinių medžiagų ir produktų tranzitas, neprivalo:

(a) leisti statyti ar modifikuoti energijos transportavimo įrenginius; arba

(b) leisti naują papildomą tranzitą per esamus energijos transportavimo įrenginius, jei ji įrodo kitoms susitariančiosioms šalims, jog šitai stato į pavojų jos energetinės sistemos saugumą ar efektyvumą, taip pat tiekimo saugą.

Susitariančiosios šalys turi užtikrinti, jei laikomasi (6) ir (7) paragrafų reikalavimų, nusistovėjusius energetinių medžiagų ir produktų srautus į kitų susitariančiųjų šalių teritoriją ir iš jos bei tarp jų.

(6) Susitariančioji šalis, per kurios teritoriją vyksta energetinių medžiagų ir produktų tranzitas, susiginčijusi dėl kokio nors dalyko, susijusio su tranzitu, neturi nutraukti ar sumažinti, ar leisti kokiam nors jai pavaldžiam ūkiniam vienetai nutraukti ar sumažinti, ar pareikalauti, kad koks nors ūkinis vienetas, pavaldus jos teisingumui, nutrauktų ar sumažintų esamą energetinių medžiagų ir produktų srautą prieš baigiantis ginčų sprendimo procedūroms, išdėstytoms (7) paragrafe, išskyrus konkrečius atvejus, numatytus sutartyje ar kitokiame susitarime, reglamentuojančiame tokį tranzitą, arba leidžiamus pagal sutaikytojo nutartį.

(7) Šios sąlygos turi būti taikomo ginčui, aprašytam (6) paragrafe, bet tik po to, kai yra išsemiamos visos atitinkamos sutartinės ar kitokios ginčų sprendimo priemonės, anksčiau susitartos tarp susitariančiosios šalies – ginčo dalyvės ar tarp bet kokio ūkinio vieneto, nurodyto (6) paragrafe, ir kitos susitariančios šalies – ginčo dalyvės ūkinio vieneto.

(a) Susitariančioji šalis – ginčo dalyvė gali perduoti jį Generaliniam sekretoriui, pateikdama ginčo dalykų santrauką. Generalinis sekretorius praneša visoms susitariančiosioms šalims apie visus tokio pobūdžio pareiškimus.

(b) Per 30 dienų nuo tokio pranešimo gavimo Generalinis sekretorius, pasitaręs su ginčo dalyviais ir kitomis suinteresuotomis susitariančiomis šalimis, turi paskirti sutaikytoją. Toks sutaikytojas turi turėti patirties ginčijamuose reikaluose ir neturi būti ginčo dalyvės ar vienos iš kitų susitariančiųjų šalių pavaldinys ar pilietis ar nuolatinis jos gyventojas.

(c) Sutaikytojas turi siekti, kad ginčo dalyvės susitartų dėl ginčo išsprendimo arba dėl procedūros ginčų išsprendimui pasiekti. Jei per 90 dienų nuo jo paskyrimo jam nepavyksta pasiekti tokio susitarimo, jis privalo rekomenduoti ginčo sprendimo būdą arba procedūrą ginčo išsprendimui pasiekti ir turi nustatyti, kokie laikini tarifai ir kitokie terminai bei sąlygos turi būti taikomi tranzitui nuo jo nurodytos dienos iki ginčo išsprendimo.

(d) Susitariančiosios šalys įsipareigoja stebėti ir užtikrinti, kad jų kontroliuojami arba jų teisingumo ūkiniai vienetai laikytųsi laikino sprendimo pagal (7) (c) paragrafą dėl tarifų, terminų ir sąlygų 12 mėnesių po sutaikytojo sprendimo arba iki ginčo išsprendimo, žiūrint kas įvyktų anksčiau.

(e) Nepaisydamas papunkčio (b), Generalinis sekretorius gali nuspręsti nepaskirti sutaikytojo, jei, jo nuomone, ginčas liečia tranzitą kurį reglamentuoja ar reglamentavo ginčo sprendimo procedūros, išdėstytos papunkčiuose nuo (a) iki (d), ir tie procesai nesibaigė ginčo išsprendimu.

(f) Chartijos konferencija turi priimti standartines procedūras dėl sutaikymo proceso vedimo ir sutaikytojų išlaidų kompensavimo.

(8) Šis straipsnis jokių būdu nesumenkina susitariančiosios šalies teisių ir prievolių pagal tarptautinę teisę, o įskaitant įprastą tarptautinę teisę, esamas dvišales ar daugiašales sutartis, tarp jų liečiančias povandeninius kabelius ir vamzdynus.

(9) Šio straipsnio negalima interpretuoti kaip įpareigojančio susitariančiąją šalį, kuri neturi tam tikros rūšies energijos transportavimo įrenginių, naudojamų tranzitui, imtis priemonių pagal šį straipsnį dėl tokios rūšies energijos transportavimo įrenginių. Tačiau tokia susitariančioji šalis privalo laikytis (4) paragrafo nuostatų.

(10) Šio straipsnio tikslais:

(a) „Tranzitas“ reiškia:

(i) energetinių medžiagų ar produktų, kilusių iš kitos valstybės teritorijos ir skirtų trečiosios valstybės teritorijai, pervežimą per susitariančiosios šalies teritoriją ar į uosto įrenginius jos teritorijoje arba iš jų pakrovimui ar iškrovimui su sąlyga, kad toji kita valstybė ar trečioji valstybė yra susitariančioji šalis; arba

(ii) energetinių medžiagų ir produktų, kilusių iš kitos susitariančiosios šalies teritorijos, ar skirtų kitos susitariančiosios šalies teritorijai pervežimas per vienos susitariančiosios šalies teritoriją, nebent dvi suinteresuotos susitariančiosios šalys nuspręstų kitaip ir įtrauktų savo bendrą sutartį į priedą N. Dvi susitariančios šalys gali būti išbrauktos iš sąrašo priede N, pateikę bendrą raštišką pranešimą apie savo ketinimus į sekretoriatą, o sekretoriatas turi perduoti šį pranešimą visoms kitoms susitariančiosioms šalims. Toks išbraukimas įsigalioja praėjus keturioms savaitėms nuo pranešimo.

(b) „Energijos transportavimo įrenginiai“ – tai didelio slėgio dujų perdavimo vamzdynai, aukštos įtampos elektros perdavimo tinklai ir linijos, žalios naftos perdavimo vamzdynai, skystos anglies masės vamzdynai, naftos produktų vamzdynai ir kiti stacionarūs įrenginiai, konkrečiai skirti energetinėms medžiagoms ir produktams transportuoti.

8 straipsnis TECHNOLOGIJOS PERDAVIMAS

(1) Susitariančiosios šalys sutinka skatinti susipažinimą su energetinėmis technologijomis ir jų perdavimą komerciniu pagrindu be diskriminavimo, siekdamas padėti efektyviai prekybai energetinėmis medžiagomis ir produktais ir investicijomis, bei diegti Chartijos tikslus pagal savo įstatymus ir normatyvus ir intelektualinės nuosavybės teisių apsaugą.

(2) Todėl, kiek to reikalaujama pagal (1) paragrafą, susitariančiosios šalys turi šalinti esamas technologijos perdavimo kliūtis ir nekurti naujų kliūčių energetinių medžiagų ir produktų bei su jais susijusių įrenginių bei paslaugų srityje, laikydamosi įsipareigojimų dėl branduolinių medžiagų neplatavimo ir kitokių tarptautinių įsipareigojimų.

9 straipsnis PRIĖJIMAS PRIE KAPITALO

(1) Susitariančiosios šalys pripažįsta atvirų kapitalo rinkų svarbą skatinant kapitalo įtekėjimą į prekybą energetinėmis medžiagomis ir produktais ir į energetikos sektoriaus ekonominės veiklos investicijas kitų susitariančiųjų šalių teritorijoje, ypač pereinamosios ekonomikos šalių. Kiekviena susitariančioji šalis turi stengtis sudaryti palankias priėjimo prie jos kapitalo rinkų sąlygas kitų susitariančiųjų šalių kompanijoms ir pavaldiniams, kad būtų finansuojama prekyba energetinėmis medžiagomis ir produktais ir investuojama į energetikos sektoriaus ekonominę veiklą tų kitų susitariančiųjų šalių teritorijoje, traktuojant tokį finansavimą ir prekybą ne mažiau palankiai negu panašiomis aplinkybėmis savo pačios kompanijas ir piliečius arba kitos kokios nors susitariančiosios šalies ar trečiosios valstybės kompanijas ir piliečius, žiūrint kuriuo atveju traktavimas yra palankiausias.

(2) Susitariančioji šalis gali priimti ir vykdyti programas, finansuojamas iš valstybinių paskolų, dotacijų, garantijų ar draudimo ir palengvinančias prekybą ar investavimą užsienyje. Ji turi pasinaudoti tokiomis lėšomis sutinkamai su tokių programų tikslais, suvaržymais ir kriterijais (tarp jų, bet neapsiribojant jais, su tikslais, suvaržymais ar kriterijais, susijusiais su tokių lėšų prašytojo verslo vieta ar prekių ar paslaugų, tiekiamų tokių lėšų pagalba, pristatymo vieta), dėl investavimo į ekonominę veiklą kitų susitariančiųjų šalių energetikos sektoriuje arba dėl prekybos energetinėmis medžiagomis ir produktais su kitomis susitariančiomis šalimis finansavimo.

(3) Susitariančiosios šalys, diegdamos programas energetikos sektoriaus ekonominėje veikloje susitariančiųjų šalių ekonominiam stabilumui ir investavimo klimatui pagerinti, turi kuo labiau skatinti atitinkamų tarptautinių finansinių institucijų operacijas ir naudotis jų ekspertize.

(4) Šis straipsnis negali neleisti:

(a) finansinėms institucijoms taikyti savo skolinimo ar paskolų garantavimo būdų, pagrįstų rinkos principais ir sveiko proto padiktuotais motyvais; arba

(b) susitariančiajai šaliai dėl svarių priežasčių imtis tokių priemonių kaip:

(i) investorių, vartotojų, depozitorių, polisų savininkų ar asmenų, kuriems finansinių paslaugų teikėjai yra skolingi, apsauga; arba

(ii) tų, kurios užtikrintų jos finansinės sistemos ir kapitalo rinkų vientisumą ir stabilumą.

III dalis

INVESTICIJŲ SKATINIMAS IR APSAUGA

10 straipsnis

INVESTICIJŲ SKATINIMAS, APSAUGA IR TRAKTAVIMAS

(1) Kiekviena susitariančioji šalis turi skatinti šios Sutarties sąlygas ir kurti stabilias, bešališkas, palankias ir aiškias sąlygas kitų susitariančiųjų šalių investoriaus daromoms investicijoms jų teritorijoje. Į tokias sąlygas turi įeiti įsipareigojimas visada sąžiningai ir bešališkai traktuoti kitų susitariančiųjų šalių investorių daromas investicijas. Tos investicijos taip pat turi jausti nuolatinę globą ir apsaugą, ir nė viena šalis neturi nepagrįstomis ar diskriminacinėmis priemonėmis kenkti jų valdymui, eksploatavimui, naudojimui, turėjimui ar perleidimui. Jokiu būdu tokios investicijos neturi būti traktuojamos mažiau palankiai negu to reikalauja tarptautinė teisė, taip pat Sutarties įpareigojimai. Kiekviena susitariančioji šalis turi laikytis įsipareigojimų kitos susitariančiosios šalies investoriui ar to investoriaus investicijai.

(2) Kiekviena susitariančioji šalis turi stengtis traktuoti kitos susitariančiosios šalies investorius dėl jos teritorijoje atliekamo investavimo taip, kaip aprašyta (3) paragrafe.

(3) Šio straipsnio tikslu „Traktavimas“ reiškia susitariančiosios šalies taikomą traktavimą, ne mažiau palankų už taikomą savo investoriams ar kitos susitariančiosios šalies ar trečiosios valstybės investoriams, žiūrint kuris atvejis yra palankiausias.

(4) Papildoma Sutartis pagal čia išdėstytas sąlygas turi įpareigoti kiekvieną Sutarties šalį traktuoti kitas Sutarties šalis dėl daromo investavimo jos teritorijoje taip, kaip aprašyta (3) paragrafe. Toji papildoma Sutartis turi būti atvira pasirašymui valstybėms ir Regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, kurios pasirašė ar pritarė šiai Sutarčiai. Derybos dėl papildomos Sutarties turi prasidėti ne vėliau kaip 1995 m. sausio 1 d., siekiant ją užbaigti iki 1998 m. sausio 1 d.

(5) Dėl investicijų, daromų jos teritorijoje, kiekviena susitariančioji šalis turi stengtis:

(a) apriboti iki minimumo traktavimo, aprašyto (3) paragrafe, išimtis;

(b) palaipsniui šalinti esamus suvaržymus, kenkiančius kitų susitariančiųjų šalių investoriams.

(6) (a) Susitariančioji šalis gali dėl jos teritorijoje daromų investicijų bet kuriuo metu savo noru pareikšti Chartijos konferencijai per jos Sekretorių apie savo ketinimą nebeįvedinėti naujų traktavimo, aprašyto (3) paragrafe, išimčių.

(b) Be to, susitariančioji šalis gali bet kuriuo metu savo noru priimti įsipareigojimą traktuoti kitų susitariančiųjų šalių investorius, kurie investuoja į kai kurias ar visas energetikos sektoriaus ekonominės veiklos rūšis jos teritorijoje, taip kaip aprašyta (3) paragrafe. Apie tokius įsipareigojimus reikia pranešti sekretariatui, ir jie bus įtraukti į priedą VC ir taps privalomi pagal šią Sutartį.

(7) Kiekviena susitariančioji šalis turi traktuoti savo teritorijoje esančias kitos susitariančiosios šalies investorių investicijas ir su jomis susietą veiklą, tokią kaip valdymas, eksploatavimas, naudojimas, turėjimas ar perleidimas, ne mažiau palankiai negu ji traktuoja savo investorių ar kitos susitariančiosios šalies ar trečiosios valstybės investorių investicijas ir su jomis susietą veiklą, tokią kaip valdymas, eksploatavimas, naudojimas, turėjimas ir perleidimas, žiūrint kuriuo atveju traktavimas palankiausias.

(8) Paragrafo (7) taikymo variantai programoms, pagal kurias susitariančioji šalis teikia dotacijas ar kitokią finansinę pagalbą arba dalyvauja sutartyje dėl energetinių technologijų tyrimo darbų, turi būti palikti papildomai Sutarčiai, aprašyti (4) paragrafe. Kiekviena susitariančioji šalis turi per Sekretoriatą informuoti Chartijos konferenciją apie šiame paragrafe aprašytoms programoms taikomus savo variantus.

(9) Kiekviena valstybė ar Regioninė ekonominės integracijos organizacija, pasirašiusi šią Sutartį ar pritarianti jai, tą dieną, kai ji pasirašo Sutartį ar pateikia dokumentą dėl savo pritarimo, įteikia Sekretoriatui ataskaitą, kurioje apibendrina visus įstatymus, normatyvus ar priemones, liečiančias:

- (a) paragrafo (2) išimtis; arba
- (b) programas, nurodytas (8) paragrafe.

Susitariančioji šalis turi retkarčiais atnaujinti savo ataskaitą ir nedelsdama pateikti pataisas Sekretoriatui. Chartijos konferencija turi periodiškai peržiūrėti šias ataskaitas.

Dėl papunkčio (a), ataskaitoje gali būti nurodytos energetikos sektoriaus vietos, kuriose susitariančioji šalis traktuoja kitų susitariančiųjų šalių investavimus taip, kaip aprašyta (3) paragrafe.

Dėl papunkčio (b), tai, peržiūradama ataskaitas, Chartijos konferencija gali apsvarstyti, kokią įtaką tokios programos turėjo konkurencijai ir investicijoms.

(10) Nepaisant kitų šio straipsnio sąlygų, (3) ir (7) paragrafuose aprašyto traktavimo negalima taikyti intelektualinės nuosavybės apsaugai; čia traktavimas turi būti toks, kaip nurodyta sąlygose tų taikomų tarptautinių sutarčių dėl intelektualinės nuosavybės teisių apsaugos, kurių dalyvėmis yra atitinkamos susitariančiosios šalys.

(11) 26 straipsnio tikslu, jei susitariančioji šalis taiko su prekyba susijusių investicinę priemonę, aprašytą 5 straipsnio (1) ir (2) paragrafuose, kitos susitariančiosios šalies investoriaus turimai tuo metu investicijai, tai toks taikymas pagal 5 straipsnio (3) ir (4) paragrafus yra laikomas pirmosios susitariančiosios šalies išipareigojimo pažeidimu pagal šią Sutarties dalį.

(12) Kiekviena susitariančioji šalis turi užtikrinti, kad jos vietiniai įstatymai numatytų efektyvias priemones pretenzijoms įrodyti ir teisėms įgyvendinti dėl investicijų, investavimo sutarčių ir investicijų įgaliojimų.

11 straipsnis PAGRINDINIS PERSONALAS

(1) Susitariančioji šalis, remdamasi savo įstatymais ir normatyvais, susijusiais su fizinių asmenų atvykimu, apsistojimu ir darbu, turi garbingai tirti kitos susitariančiosios pusės investorių užklausas, kurių pagrindinis personalas dirba pas tuos investorius ar tokių investorių įsteigtose investicijose, atvykęs į jos teritoriją ir joje laikinai pasilikęs, kad užsiimtų veikla, susijusia su atitinkamų investicijų sukūrimu, valdymu, eksploatavimu, naudojimu, turėjimu ar perleidimu, įskaitant konsultacinių paslaugų ar pagrindinių techninių paslaugų teikimą.

(2) Susitariančioji šalis turi leisti kitos susitariančiosios šalies investoriams, kurie turi jos teritorijoje investicijų, ir tokių šalių investicijoms įdarbinti pagrindinį personalą investoriaus ar investicijos pasirinkimu, nežiūrint į jo pavaldingumą ir pilietybę, su sąlyga, kad tokiems asmenims būtų leidžiama atvykti, apsistoti ir dirbti pirmosios susitariančiosios šalies teritorijoje ir kad toks įdarbinimas atitiktų leidimo, išduoto tam pagrindinio personalo asmeniui, terminus ir sąlygas.

12 straipsnis NUOSTOLIŲ ATLYGINIMAS

(1) Bet kurios susitariančiosios šalies investorius, patyręs nuostolių iš investicijos kitos susitariančiosios šalies teritorijoje dėl karo ar kitokio ginkluoto konflikto, nepaprastosios padėties įvedimo, pilietinio maišto ar kito panašaus įvykio toje teritorijoje, privalo būti pastarosios susitariančiosios šalies traktuojamas dėl investicijų atstatymo, atlyginimo, kompensavimo ar kitokio

reikalų sutvarkymo pačiu palankiausiu būdu, kokį susitariančioji šalis taiko kitam investoriui, ar jis būtų savas investorius, kitos susitariančiosios šalies ar trečiosios šalies investorius, išskyrus 13 straipsnyje numatytus atvejus.

(2) Neapsiribojant (1) paragrafu, jei susitariančiosios šalies investorius patenka į vieną iš situacijų, nurodytų tame paragrafe, ir patiria nuostolių kitos susitariančiosios šalies teritorijoje dėl to, kad:

(a) jo investiciją ar jos dalį rekvizuoja tos kitos šalies ginkluotos pajėgos ar valdžios organai; arba

(b) jo investiciją ar jos dalį sunaikina tos kitos šalies ginkluotos pajėgos ar valdžios organai, nors tai nebuvo būtina pagal esamą padėtį, tai investoriui turi būti nedelsiant, adekvačiai ir efektyviai atstatytos teisės ar kompensuota investicija.

13 straipsnis KONFISKAVIMAS

(1) Susitariančiosios šalies investorių investicijos kitos susitariančiosios šalies teritorijoje negali būti nacionalizuotos, konfiskuotos arba paveiktos kokiu nors būdu, ekvivalentišku nacionalizacijai ar konfiskavimui (toliau vadinama „Konfiskavimu“), išskyrus tuos atvejus, kai toks konfiskavimas:

(a) yra atliekamas visuomenės interesų labui;

(b) nėra diskriminacinio pobūdžio;

(c) yra vykdomas pagal tinkamą teisinį procesą; ir

(d) yra lydimas greito, adekvataus ir efektyvaus kompensavimo.

Tokia kompensacija turi prilygti konfiskuotos investicijos teisingai rinkos vertei, buvusiai prieš pat konfiskavimą ar prieš sužinant apie gresiantį konfiskavimą, kas paveikė paveikti investicijos kainą (toliau vadinama „vertinimo diena“).

Tokia teisinga rinkos vertė, investoriaus pageidavimu, turi būti išreikšta laisvai konvertuojama valiuta pagal rinkoje esantį tos valiutos keitimo kursą vertinimo dieną. Į kompensaciją turi įeiti palūkanos pagal komercinę normą, nustatytą rinkoje nuo konfiskavimo iki išmokėjimo dienos.

(2) Investorius, kuriam pakenkė konfiskacija, turi teisę, kad pagal susitariančiosios šalies, atliekančios konfiskavimą, įstatymus, tos šalies teisminis ar kitoks kompetentingas ir nepriklausomas organas patikrintų šį atvejį, investicijos įvertinimą ir kompensacijos išmokėjimą sutinkamai su principais, išdėstytais (1) paragrafe.

(3) Kad neiškiltų abejonių, konfiskavimas apima tokius atvejus, kai viena susitariančioji šalis, konfiskuoja kokios nors kompanijos ar įmonės aktyvus savo teritorijoje, o į tą kompaniją ar įmonę susitariančiosios šalies investorius yra investavęs, įskaitant ir jo turimas akcijas.

14 straipsnis SU INVESTICIJOMIS SUSIJĘ MOKĖJIMŲ PERVEDIMAI

(1) Kiekviena susitariančioji šalis turi garantuoti savo teritorijoje esančioms kitos susitariančiosios šalies investorių investicijoms, pervedimo laisvę į jos teritoriją ir iš jos, taip pat pervedimą:

(a) pagrindinio kapitalo plus papildomo kapitalo už investicijos eksploatavimą ir plėtojimą;

(b) pajamų;

(c) mokėjimų pagal sutartį, tarp jų laipsniškų skolos pagrindinės dalies ir susikaupusių palūkanų mokėjimų pagal paskolos sutartį;

(d) užsienio personalo, įdarbinto šioje investicijoje, neišleistų pajamų ir kitokio atlygio;

(e) įplaukų iš visos investicijos ar jos dalies pardavimo ar likvidavimo;

(f) mokėjimų, susidariusių iš ginčo sprendimo;

(g) kompensacinių mokėjimų pagal 12 ir 13 straipsnius.

(2) Pervedimai pagal (1) paragrafą turi būti įvykdyti be atidėliojimo ir (išskyrus atvejus, kai pajamos gautos natūra) laisvai konvertuojama valiuta.

(3) Pervedimai turi būti atlikti pagal rinkos valiutos keitimo kursą, taikytą pervedimo dieną vietiniams sandoriams pervedimo valiuta. Nesant užsienio valiutos keitimo rinkos, turi būti naudojamas paskutinis keitimo kursas, naudotas vidinėms investicijoms, arba paskutinis valiutos keitimo kursas, naudotas remiantis specialiomis pinigų išėmimo iš sąskaitų teisėmis (žiūrint kuris atvejis yra palankesnis investoriui).

(4) Nepaisydama (1), (2) ir (3) paragrafų, susitariančioji šalis gali apsaugoti kreditorių teises arba pasiekti, kad būtų laikomasi įstatymų dėl vertybinių popierių išleidimo, prekybos ir tvarkymo ir dėl ieškinių patenkinimo civiliniuose, administraciniuose ir kriminaliniuose teisminiuose procesuose bešališkai, vienodai ir garbingai taikydama savo įstatymus ir normatyvus.

(5) Nepaisydamos (2) paragrafo, susitariančiosios šalys, būdamos valstybėmis – buvusios Sovietų Sąjungos respublikomis, gali numatyti sudarytose tarp jų sutartyse, kad mokėjimų pervedimas vyktų tų susitariančiųjų šalių valiuta, su sąlyga, kad tokios sutartys netraktuotų kitų susitariančiųjų šalių investorių investicijų savo teritorijoje mažiau palankiai negu kitų susitariančiųjų šalių, sudariusių sutartis, ar trečiosios valstybės investorių investicijų.

(6) Nepaisydama (1) (b) paragrafo, susitariančioji šalis gali suvaržyti pajamų natūra pervedimą tam tikromis aplinkybėmis, kai susitariančiajai šaliai yra leidžiama pagal GATT ir su juo susijusius instrumentus arba pagal šios Sutarties 29 (2) (a) straipsnį suvaržyti ar uždrausti produkto eksportavimą ar pardavimą eksportui, iš ko ir yra gaunamos pajamos natūra; visa tai galima su sąlyga, kad susitariančioji šalis leistų tokias pajamas natūra, jei taip yra leidžiama ar nurodoma investavimo sutartyje, investavimo leidime ar kitokioje raštiškoje sutartyje tarp susitariančiosios šalies ir kitos susitariančiosios šalies investoriaus ar jo investicijos.

15 straipsnis TEISIŲ PERĖJIMAS

(1) Jei susitariančioji šalis ar jos nurodyta agentūra (toliau vadinama „Kompensuojančiąja Sutarties šalimi“) sumoka kompensaciją dėl nuostolių arba duoda garantiją investoriaus (toliau vadinamo „kompensuojamąja sutarties šalimi“) investicijai kitos susitariančiosios šalies (toliau vadinamos „Sutarties šalimi – šeimininke“) teritorijoje, tai sutarties šalis-šeimininkė privalo pripažinti:

(a) visų tos investicijos teisių ir ieškinių perdavimą kompensuojančiajai Sutarties šaliai; ir
(b) kompensuojančiosios Sutarties šalies teisę naudotis visomis tomis teisėmis ir išreikalauti tokius ieškinius pagal teisių perėjimą iš vienos organizacijos kitai.

(2) Kompensuojančioji Sutarties šalis visomis aplinkybėmis turi teisę:

(a) būti lygiai traktuojama dėl teisių ir ieškinių, įgytų teisių perėjimo būdu, nurodytu (1) paragrafe; ir

(b) į tokius pačius mokėjimus pagal tas teises ir ieškinius, kokius kompensuojamoji sutarties šalis turėjo teisę gauti pagal šią Sutartį dėl minimos investicijos.

(3) Bet kokiame procese pagal 26 straipsnį susitariančioji šalis neprivalo įrodyti gynybos, priešpriešinio ieškinio būdų ar pagal atsikirtimo teisę ar dėl kitos priežasties, kad nuostolių atlyginimas ar kitoks kompensavimas už visą ar dalį tariamos žalos buvo gautas ar bus gautas pagal draudimo ar garantavimo sutartį.

16 straipsnis RYŠYS SU KITAIŠ SUSITARIMAIŠ

Jei dvi ar daugiau susitariančiųjų šalių yra anksčiau sudarę kokį nors tarptautinį susitarimą ar sudaro jį vėliau ir to susitarimo sąlygos liečia šios Sutarties III ar V dalies esmę,

(1) tai šios Sutarties III ir V dalys negali būti interpretuojamos kaip menkinančios to kito susitarimo sąlygas ar teisę į ginčo dėl to susitarimo sprendimą; ir

(2) kitos susitarimo sąlygos negali būti interpretuojamos kaip menkinančios šios Sutarties III ar V dalies sąlygas ar teisę į ginčo dėl šios Sutarties sprendimą, jei kuri nors sąlyga yra palankesnė investoriui ar investicijai.

17 straipsnis

III DALIES NETAIKYMAS ESANT TAM TIKROMS APLINKYBĖMS

Kiekviena susitariančioji šalis pasilieka sau teisę nuneigti šios dalies privilegijas:

(1) teisėtam ūkiniam vienetui, kurį trečiosios valstybės piliečiai ar pavaldiniai turi savo nuosavybėje ar kontroliuoja ir kuris nevykdo pagrindinės verslo veiklos susitariančiosios šalies teritorijoje, kurioje jis buvo suorganizuotas; arba

(2) investicijai, jei neigiančioji šalis nustato, kad ši investicija yra trečiosios šalies investoriaus investicija, su kuriuo arba kurios atžvilgiu neigiančioji šalis:

(a) nepalaiko diplomatinių santykių; arba

(b) yra priėmusi ar vykdo tokias priemones, kurios:

(i) draudžia sandorius su tos valstybės investoriais; arba

(ii) būtų pažeistos arba apeitos, jei šios dalies privilegijos būtų taikomos tos valstybės investoriams ar jų investicijoms.

IV dalis

KONTEKSTO DALYKAI

18 straipsnis

SUVERENUMAS ENERGIJOS IŠTEKLIAMS

(1) Susitariančiosios šalys pripažįsta valstybės suverenumą ir suverenias teises energijos ištekliams. Jos dar kartą patvirtina, jog šitos teisės turi būti naudojamos pagal tarptautinės teisės taisykles ir laikantis jų.

(2) Nepažeidžiant priėjimo prie energijos išteklių, jų tyrimo bei plėtojimo skatinimo tikslų, Sutartis jokių būdu neapriboja susitariančiųjų šalių taisyklių, reglamentuojančių energijos išteklių nuosavybės sistemą.

(3) Kiekviena valstybė ir toliau turi savo teises, ypač teisę nustatyti geografinius plotus savo teritorijoje, kur bus tyrinėjami ir plėtojami jos energijos ištekliai, ir jų eikvojimo bei eksploatavimo tempus, nustatyti ir naudoti visus valstybiniais mokesčiais, mokesčiais už žemės gelmių naudojimą ar kitokiais finansiniais mokėjimais, mokėtinais už tokius tyrinėjimus ar eksploatavimą, ir reglamentuoti išteklių išsaugojimą ir aplinkosaugos bei saugos aspektus, susijusius su tokiu tyrinėjimu, plėtojimu ir melioracija savo teritorijoje, ir dalyvauti tokiuose tyrinėjimuose bei eksploatavime, be kita ko, tiesiogiai kaip vyriausybė arba per valstybines įmones.

(4) Susitariančioji šalis įsipareigoja lengvinti energijos išteklių prieinamumą, nediskriminaciniu būdu pagal skelbiamus kriterijus skirstydama įgaliojimus, licencijas, koncesijas ir sutartis energijos ištekliams žvalgyti ir tyrinėti arba eksploatuoti ir išgauti.

19 straipsnis

APLINKOSAUGOS ASPEKTAI

(1) Siekdamas stabilaus plėtojimo ir atsižvelgdamos į savo įsipareigojimus pagal tarptautines aplinkosaugos sutartis, kuriose jos dalyvauja, susitariančiosios šalys turi siekti sumažinti iki minimumo ekonomiškai efektyviu būdu kenksmingą poveikį aplinkai, susidariusį jos teritorijoje arba už jos ribų iš visų energijos ciklo operacijų, ir kartu tinkamai atsižvelgti į saugą. Kiekviena susitariančioji šalis turi veikti taip, kad kaštai atsipirktų. Savo strategijomis ir veiksmais

kiekviena susitariančioji šalis turi siekti atsargumo priemonių, kurios užkirstų kelią arba sumažintų iki minimumo aplinkos žalojimą. Susitariančiosios šalys susitaria, kad aplinkos teršėjas susitariančiųjų šalių teritorijoje turi sumokėti už taršą toje teritorijoje, taip pat ir už taršą, peržengusią valstybių sienas, kad būtų atitinkamai atsižvelgta į visuomenės interesus ir neiškraipomas investavimas į energijos ciklą ar tarptautinę prekybą. Todėl susitariančiosios šalys turi:

(a) atsižvelgti į aplinkosaugos reikalus formuluodamos ir diegdamos savo energetikos strategijas;

(b) skatinti į rinką orientuotų kainų sudarymą ir labiau analizuoti aplinkosaugos kaštus ir jų naudą visame energijos cikle;

(c) atsižvelgdamos į 34 (4) straipsnį, skatinti bendradarbiavimą, Chartijoje nurodytiems aplinkosaugos tikslams pasiekti ir bendradarbiauti tarptautinių aplinkosaugos standartų energijos ciklui srityje, įvertinant priešiško poveikio skirtumus ir kaštus, mažinant priešišką poveikį, įvairiose susitariančiose šalyse;

(d) kreipti ypatingą dėmesį energijos efektyvumui didinti, atsinaujinančios energijos šaltiniams plėtoti ir naudoti, švaresnio kuro ir technologijų bei technologinių priemonių, mažinančių taršą, naudojimui skatinti;

(e) skatinti informacijos apie aplinkai nekenksmingas ir ekonomiškai efektyvias energetikos strategijas bei atsiperkančius būdus ir technologijas rinkimą ir platinimą tarp susitariančiųjų šalių;

(f) didinti visuomenės supratimą apie energetikos sistemų poveikį aplinkai, priešiško poveikio aplinkai prevencijos ar mažinimo mastą ir kaštus, susijusius su įvairiomis prevencijos ar mažinimo priemonėmis;

(g) skatinti ir bendradarbiauti tiriant, kuriant ir taikant energetiškai efektyvias ir aplinkai nekenksmingas technologijas, būdus ir procesus, kurie mažina kenksmingus aplinkai padarinius visais energijos ciklo aspektais ekonomiškai efektyviu būdu;

(h) skatinti palankias sąlygas tokioms technologijoms perduoti ir platinti, laikantis adekvačios ir efektyvios intelektualinės nuosavybės teisių apsaugos;

(i) skatinti, kad aplinkosaugos požiūriu svarbūs energetikos investiciniai projektai ankstyvoje stadijoje, prieš priimant sprendimus, būtų viešai įvertinti ir vėliau būtų vykdomas ekologinis monitoringas;

(j) ugdyti tarptautinį supratimą ir pasikeitimą informacija apie susitariančiųjų šalių vykdomas aplinkosaugos programas ir standartus bei tų programų ir standartų diegimą;

(k) dalyvauti, esant pareikalavimui ir pagal savo turimus išteklius, kuriant ir diegiant atitinkamas aplinkosaugos programas susitariančiose šalyse.

(2) Pageidaujant vienai ar kelioms susitariančiosios šalims, ginčus dėl šio straipsnio sąlygų taikymo ar interpretavimo turi peržiūrėti Chartijos konferencija ir priimti sprendimą, jei kituose tarptautiniuose forumuose nėra potvarkių dėl tokių ginčų svarstymo.

(3) Šio straipsnio tikslais:

(a) „Energijos ciklas“ reiškia ištisinę energetikos grandinę, į kurią įeina veikla, susijusi su įvairių energijos rūšių žvalgyba, tyrinėjimu, gamyba, transformacija, kaupimu, transportavimu, skirstymu ir vartojimu bei su atliekų apdorojimu ir pašalinimu, taip pat tokios veiklos išvedimu iš eksploatacijos, nutraukimu ar uždarymu, siekiant sumažinti kenksmingą poveikį aplinkai.

(b) „Poveikis aplinkai“ reiškia padarinius, kuriuos sukelia tam tikra veiklos rūšis aplinkai, taip pat žmogaus sveikatai ir saugumui, augmenijai, gyvūnijai, dirvai, orui, vandeniui, klimatui, kraštovaizdžiui ir istoriniams paminklams arba kitokiems fiziniams statiniams ar šių veiksmų tarpusavio sąveikai; taip pat padarinius kultūros paveldui arba socialinėms ir ekonominėms sąlygoms, atsiradusioms dėl šių veiksmų pasikeitimo.

(c) „Energijos efektyvumo didinimas“ reiškia veiklą, skirtą išlaikyti tokį patį išleidžiamos produkcijos (prekės ar paslaugos) dydį, nemažinant jos kokybės ar efektyvumo lygio, bet mažinant energijos kiekį, reikalingą tokiam išleidžiamos produkcijos dydžiui pagaminti.

(d) „Kaštų atsipirkimas“ reiškia, kad norima pasiekti apibrėžtą tikslą su mažiausiais kaštais arba gauti didžiausią naudą su esamais kaštais.

20 straipsnis VIEŠUMAS

(1) Bendrai taikomi įstatymai, normatyvai, teisminės nutartys ir administraciniai sprendimai, turintys poveikio prekybai energetinėmis medžiagomis ir produktais, yra pagal 29 (2) (a) straipsnį tarp priemonių, kurių viešumą reglamentuoja GATT ir su juo susiję atitinkami instrumentai.

(2) Bendrai taikomi įstatymai, normatyvai, teisminės nutartys ir bendro taikymo administraciniai sprendimai, įvesti bet kurios susitariančiosios šalies, bei galiojančios sutartys tarp susitariančiųjų šalių, kurios liečia kitus šios Sutarties dalykus, taip pat turi būti nedelsiant paskelbtos, kad susitariančiosios šalys ir investoriai galėtų susipažinti su jais. Šio paragrafo sąlygos nereikalauja nė iš vienos susitariančiosios šalies, kad ji atskleistų slaptą informaciją, kuri stabdytų įstatymų priežiūrą ar kitaip prieštarautų visuomenės interesams ar apribotų kokio nors investoriaus teisėtus komercinius interesus.

(3) Kiekviena susitariančioji šalis turi skirti vieną ar daugiau pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų kreipiamasi dėl informacijos apie minėtus įstatymus, normatyvus, teismines nutartis ir administracinius sprendimus, ir nedelsiant pranešti apie jų paskyrimą sekretoriatui, kad šis užklaustas galėtų pateikti informaciją.

21 straipsnis APMOKESTINIMAS

(1) Jei kitaip nėra nurodyta šiame straipsnyje, tai ši Sutartis neįveda jokių įsipareigojimų dėl susitariančiųjų šalių apmokestinimo priemonių. Jei šis straipsnis nesiderina su kitomis šios Sutarties sąlygomis, tai šis straipsnis yra viršesnis šio nenuoseklumo mastu.

(2) 7 straipsnio (3) paragrafas taikomas apmokestinimo priemonėms, išskyrus pajamų ar kapitalo mokestį bei išskyrus šiuos atvejus:

(a) tai naudai, kurią susitariančioji šalis teikia vykdydama bet kurios sutarties, sutarties ar potvarkio sąlygas dėl mokesčių, aprašytas (7)(a)(ii) poparagrafyje; arba

(b) apmokestinimo priemonei, kuri turi užtikrinti efektyvų mokesčių surinkimą, išskyrus priemones, pasirinktinai diskriminuojančias susitariančiųjų šalių prekes arba pasirinktinai ribojančias privilegijas, teikiamas pagal 7 straipsnio (3) paragrafą.

(3) 10 straipsnio (2) ir (7) paragrafai taikomi susitariančiųjų šalių apmokestinimo priemonėms, išskyrus pajamų ar kapitalo mokestį ir išskyrus šiuos atvejus:

(a) kad uždėtų palankiausio nacijos traktavimo įsipareigojimus toms privilegijoms, kurias teikia susitariančioji šalis vykdant kokios nors sutarties, sutarties ar potvarkio sąlygas dėl mokesčių, aprašytas (7)(a)(ii) paragrafe, ar kilusiai iš narystės kokioje nors Regioninėje ekonominės integracijos organizacijoje; arba

(b) apmokestinimo priemonėms dėl efektyvaus mokesčių rinkimo, išskyrus priemones, kurios pasirinktinai diskriminuoja susitariančiųjų šalių investorus ar pasirinktinai suvaržo privilegijas, taikomas pagal šios Sutarties investavimo sąlygas.

(4) 29 straipsnio (2) ir (6) paragrafai taikomi apmokestinimo priemonėms, išskyrus pajamų ar kapitalo mokestį.

(5) (a) 13 straipsnis yra taikomas mokesčiams.

(b) Jei pagal 13 straipsnį iškyla klausimas, ar mokestis yra konfiskacinis ir ar tariamai konfiskacinis mokestis yra diskriminacinio pobūdžio, tai turi būti taikomos tokios sąlygos:

(i) Investorius arba susitariančioji šalis, įtarianti konfiskavimą, turi siųsti klausimą, ar mokestis yra konfiskacinis ir ar mokestis yra diskriminacinio pobūdžio, į atitinkamą kompetentingą mokesčių organą. Jei investorius ar susitariančioji šalis to nepadarė, tada organas, skirtas ginčams spręsti pagal 26 (2) (c) arba 27 (2), turi kreiptis į atitinkamą kompetentingą mokesčių organą.

(ii) Kompetentingas mokesčių organas turi stengtis per šešis mėnesius nuo tokio kreipimosi išspręsti klausimus, dėl kurių buvo kreiptasi. Dėl nediskriminavimo klausimų, kompetentingas mokesčių organas turi taikyti atitinkamos mokesčių sutarties sąlygas dėl nediskriminavimo arba, jei nėra tokių sąlygų atitinkamoje mokesčių sutartyje, taikomoje mokesčiams arba jei nėra tokios galiojančios mokesčių sutarties tarp suinteresuotų susitariančiųjų šalių, tada jis turi taikyti nediskriminavimo principus pagal OECD pavyzdinę mokesčių sutartį dėl pajamų ir kapitalo.

(iii) Organai skirti ginčams spręsti pagal 26 (2) (c) arba 27 (2) straipsnius gali atsižvelgti į išvadas, kurias padarė kompetentingas mokesčių organas, sprendamas klausimą, ar mokestis yra konfiskacinis. Toks organas gali atsižvelgti į išvadas, padarytas per šešių mėnesių laikotarpį, nurodytą papunktyje (ii) kompetentingo mokesčių organo, dėl klausimo, ar mokestis yra diskriminacinis. Toks organas taip pat gali atsižvelgti ir į išvadas, padarytas kompetentingo mokesčių organo jau pasibaigus šešių mėnesių laikotarpiui.

(iv) Jei į kompetentingą mokesčių organą yra kreipiamasi pasibaigus šešių mėnesių laikotarpiui, nurodytam papunktyje (ii), tai teismo procesas pagal 26 ir 27 straipsnius jokių būdu nėra nukeliamas.

(6) Siekiant išvengti abejonių, 14 straipsnyje nėra ribojama susitariančiosios šalies teisė apdėti ar rinkti mokesčius sulaikymo būdu ar kitokiomis priemonėmis.

(7) Šio straipsnio tikslu:

(a) Terminas „Apmokestinimo priemonė“ apima:

(i) bet kokią sąlygą, susietą su susitariančiosios šalies mokesčiais pagal krašto įstatymus arba pagal politinio padalinio ar vietinio valdžios organo įstatymus; ir

(ii) bet kokią sąlygą, susijusią su mokesčiais pagal kokią nors sutartį, kuri padeda išvengti dvigubo apmokestinimo, ar pagal kokią nors tarptautinę sutartį ar susitarimą, kuriuo susitariančioji šalis yra įpareigota.

(b) Pajamų ar kapitalo mokesčiais yra laikomi visi mokesčiai, kuriais yra apdedamos bendrosios pajamos, bendrasis kapitalas arba pajamų ar kapitalo elementai, tarp jų mokesčiai už pelną, gautą nusavinant turtą, mokesčiai už nekilnojamąjį turtą, paveldėtą ar dovanotą turtą arba panašūs mokesčiai, mokesčiai už atlyginimus, mokamus įmonių darbuotojams pagal išdirbtą laiką ar pagamintos produkcijos kiekį, taip pat mokesčiai už pagrindinio kapitalo vertės padidėjimą.

(c) „Kompetentingas mokesčių organas“ reiškia kompetentingą organą sutinkamai su galiojančia tarp susitariančiųjų šalių sutartimis dėl dvigubo apmokestinimo, o ten, kur tokios sutarties tarp suinteresuotų šalių nėra, tai reiškia ministrą arba ministeriją, atsakingą už mokesčius, arba ministro ar ministerijos įgaliotus atstovus.

(d) Siekiant išvengti abejonių, į terminus „mokesčių sąlygos“ ir „mokesčiai“ muitai neįeina.

22 straipsnis

VALSTYBINĖS IR PRIVILEGIJUOTOS ĮMONĖS

(1) Kiekviena susitariančioji šalis turi užtikrinti, kad bet kuri eksploatuojama ar steigiama valstybinė įmonė vykdytų savo veiklą, susijusią su prekių ir paslaugų perdavimu ar teikimu jos teritorijoje, pagal šios Sutarties III dalyje nurodytus susitariančiosios šalies įsipareigojimus.

(2) Nė viena susitariančioji šalis negali skatinti ar reikalauti, kad tokia valstybinė įmonė vykdytų jos teritorijoje veiklą, prieštaraujančią susitariančiosios šalies įsipareigojimams pagal šios Sutarties sąlygas.

(3) Kiekviena susitariančioji šalis turi užtikrinti, kad jos įsteigtas ar eksploatuojamas valstybinis ūkinis vienetas, kuriam yra patikėti reguliavimo, administravimo ar kitokie vyriausybiniai įgaliojimai, naudotų tuos įgaliojimus taip, kad šitai neprieštarautų susitariančiosios šalies įsipareigojimams pagal šią Sutartį.

(4) Nė viena susitariančioji šalis neturi skatinti ar reikalauti, kad ūkinis vienetas, kuriam ji suteikė išimtinės ar ypatingas privilegijas, vykdytų veiklą jos teritorijoje ne pagal šioje Sutartyje nurodytus susitariančiosios šalies įsipareigojimus.

(5) Šio straipsnio tikslu, „ūkinis vienetas“ reiškia įmonę, agentūrą ar kitokią organizaciją ar individą.

23 straipsnis

SUBNACIONALINIŲ ORGANŲ PRIEŽIŪRA

(1) Kiekviena susitariančioji šalis yra visiškai atsakinga pagal šią Sutartį už šios Sutarties visų sąlygų priežiūrą ir turi imtis visų turimų nuosaikių priemonių, kad užtikrintų, jog šios Sutarties laikytusi regioniniai ir vietiniai vyriausybiniai ir valdžios organai jos teritorijoje.

(2) Ginčų sprendimo sąlygos, nurodytos šios Sutarties II, IV ir V dalyse, gali būti taikomos regioninių ir vietinių vyriausybių ir valdžios organų priimtoms priemonėms, kurios kliudo susitariančiajai šaliai laikytis Sutarties.

24 straipsnis

IŠIMTYS

(1) Šis straipsnis nėra taikomas 12, 13 ir 29 straipsniams.

(2) Šios Sutarties sąlygos, išskyrus

(a) sąlygas, nurodytas (1) paragrafe; ir

(b) sąlygas, susijusias su šios Sutarties III dalies papunkčiu (i), netrukdo nė vienai susitariančiajai šaliai priimti ar įvesti priemonę, kuri yra

(i) būtina, norint apginti žmonių, gyvulių ir augmenijos gyvybę ir sveikatą;

(ii) būtina, norint išigyti ar paskirstyti energetines medžiagas ir produktus esant ribotam tiekimui dėl priešasčių, kurių toji susitariančioji šalis nekontroliuoja, su sąlyga, kad toji priemonė neprieštarautų principams, kurie byloja, kad

(A) visos kitos susitariančiosios šalys turi teisę į tokių energetinių medžiagų ir produktų tarptautinio tiekimo lygiateisę dalį; ir

(B) kiekviena tokia priemonė, kuri nesiderina su šia Sutartimi, turi būti tuoj pat nutraukta, kai tik išnyksta ją suformavusios sąlygos; arba

(iii) skirta padėti investoriams – vietiniams gyventojams arba socialiai ar ekonomiškai nukriaustiems individams ar jų grupėms ar jų investicijoms – ir apie ją, kaip apie tokią, yra pranešta sekretariatui, su sąlyga, kad šita priemonė

(A) neturėtų reikšmingo poveikio tos susitariančiosios šalies ekonomikai; ir

(B) nediskriminuotų kitos susitariančiosios šalies investorių arba tos susitariančiosios šalies investorių atžvilgiu, kuriems toji priemonė nėra taikoma, jei tokios priemonės paslėpta forma nesuvaržo ekonominės veiklos energetikos sektoriuje arba nediskriminuoja pasirinktinai ar nepateisinamai, susitariančiųjų šalių ar kitų susitariančiųjų šalių investorių ar suinteresuotų asmenų. Tokios priemonės turi būti tinkamai motyvuotos ir neturi anuliuoti tos naudos, kurios viena ar kelios susitariančiosios šalys gali pagrįstai tikėtis iš šios Sutarties, ar pakenkti tai naudai didesniu mastu negu šito būtinai reikia nurodytam tikslui pasiekti.

(3) Šios Sutarties sąlygos, išskyrus nurodytąsias (1) paragrafe, negali būti interpretuojamos kaip neleidžiančios kuriai nors susitariančiajai šaliai imtis tokios priemonės, kuri, jos nuomone:

(a) reikalinga jos pagrindiniams saugumo interesams apginti, tarp jų

(i) susijusi su energetinių medžiagų ir produktų tiekimu karinėms įmonėms; arba

(ii) priimama karo, ginkluoto konflikto ar kitos nepaprastos padėties tarptautiniuose santykiuose metu;

(b) reikalinga diegiant nacionalinę strategiją dėl branduolinio ginklo ar kitokių branduolinių sprogdinimo užtaisų neplatavimo ar vykdant įsipareigojimus pagal sutartį dėl branduolinio ginklo

neplatinimo, pagal Branduolinio ginklo tiekėjų rekomendacijas ir kitus tarptautinius įsipareigojimus ir susitarimus dėl branduolinio ginklo neplatinimo; arba

(c) reikalinga tvarkai palaikyti visuomenėje.

Tokia priemonė nėra tranzito suvaržymas paslėpta forma.

(4) Šios Sutarties sąlygos, kurios taiko palankiausią nacijos traktavimą, neįpareigoja susitariančiosios šalies taikyti tokį lengvatinį traktavimą ir kitos susitariančiosios šalies investoriams:

(a) jei toji susitariančioji šalis yra laisvos prekybos zonos ar muitų sąjungos narė; arba

(b) dėl to, kad toks lengvatinis traktavimas yra taikomas dvišaliuose ar daugiašaliuose ekonominio bendradarbiavimo susitarimuose tarp valstybių – buvusių Sovietų Sąjungos respublikų, laukiant kol jų tarpusavio ekonominiai santykiai nusistovės.

25 straipsnis

EKONOMINĖS INTEGRACIJOS SUTARTYS

(1) Šios Sutarties sąlygų negalima interpretuoti kaip įpareigojančių kurią nors susitariančiąją šalį, kuri yra Ekonominės integracijos sutarties (toliau vadinamos „EIS“) dalyvė, taikyti palankiausios nacijos traktavimą kitai susitariančiajai šaliai, kuri nėra EIS dalyvė, kokias nors lengvatas, taikomas EIS dalyvėms, dėl to, kad kita susitariančioji šalis yra šios sutarties susitariančioji šalis.

(2) Paragrafo (1) tikslu, „EIS“ reiškia sutartį, kuri iš esmės, tarp kitų dalykų, liberalizuoja prekybą ir investavimą, užtikrindama, kad nebus diskriminavimo tarp jos dalyvių arba tas diskriminavimas bus pašalintas eliminuojant esamas diskriminacines priemones arba uždraudžiant naujas ar papildomas diskriminacines priemones šios sutarties įsigaliojimo metu ar po nuosaikaus laikotarpio.

(3) Šis straipsnis neturi įtakos GATT taikymui pagal 29 straipsnį.

V dalis

GINČŲ SPRENDIMAS

26 straipsnis

GINČŲ TARP INVESTORIAUS IR SUSITARIANČIOSIOS ŠALIES SPRENDIMAS

(1) Ginčai tarp vienos susitariančiosios šalies ir kitos susitariančiosios šalies investoriaus dėl pastarojo investicijos pirmosios šalies teritorijoje, liečiantys tariamą pirmosios susitariančiosios šalies įsipareigojimų pažeidimą pagal III dalį, turi būti pagal galimybes sprendžiami draugišku būdu.

(2) Jei tokių ginčų negalima išspręsti pagal (1) paragrafo sąlygas per tris mėnesius nuo tos dienos, kai kuri nors ginčo pusė pareikalavo draugiško sprendimo, tai investoriūs – ginčo dalyvis gali pasirinkti ir pateikti tą ginčą sprendimui:

(a) į susitariančiosios šalies – ginčo dalyvės teismus arba administracinius tribunolus;

(b) pagal taikomą iš anksto susitartą ginčų sprendimo procedūrą; arba

(c) pagal toliau išdėstytus šio straipsnio paragrafus.

(3) (a) Pakludama vien tik papunkčiams (b) ir (c), kiekviena susitariančioji šalis duoda savo besąlygišką sutikimą dėl ginčo pateikimo tarptautiniam arbitražui ar sutaikytojui pagal šio straipsnio sąlygas.

(b) (i) Susitariančiosios šalys, nurodytos priede ID, neduoda tokio besąlygiško sutikimo, jei investoriūs anksčiau pateikė šį ginčą pagal (2) (a) arba (b) paragrafą.

(ii) Viešumo sumetimais kiekviena susitariančioji šalis, nurodyta priede ID, turi pateikti raštišką pareiškimą dėl savo taikomos strategijos, praktikos ir sąlygų Sekretoriatui ne vėliau tos dienos, kai ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentas yra

atiduodamas saugoti pagal 39 straipsnį arba kai prisijungimo instrumentas yra atiduodamas saugoti pagal 41 straipsnį.

(c) Susitariančioji šalis, nurodyta priede IA, neduoda tokio besąlygiško sutikimo dėl ginčo, kilusio pagal 10 (1) straipsnio paskutinįjį sakinį.

(4) Jei investorius nusprendžia pateikti ginčą sprendimui pagal (2) (c) paragrafą, investorius turi duoti savo sutikimą raštu dėl ginčo pateikimo į:

(a) (i) Tarptautinį investavimo ginčų sprendimo centrą, įsteigtą pagal Konvenciją investavimo ginčams spręsti tarp valstybių ir kitų valstybių nacionalinių vienetų, kuri yra atvira pasirašymui Vašingtone nuo 1965 m. kovo 18 d. (toliau vadinama „ICSID sutartis“), jei investoriaus susitariančioji šalis ir susitariančioji šalis – ginčo dalyvė yra ICSID sutarties dalyvės; arba

(ii) Tarptautiniam investavimo ginčų sprendimo centrui, įsteigtam pagal (a) (i) papunktyje minimą Konvenciją laikantis taisyklių, reglamentuojančių papildomą procesą administravimo paslaugą, kurią atlieka Centro sekretoriatas (toliau vadinamos „Papildomos paslaugos taisyklės“), jei investoriaus susitariančioji šalis arba susitariančioji šalis – ginčo dalyvė, bet ne abi, yra ICSID sutarties dalyvė; arba

(b) atskiram arbitrai arba specialiam arbitražo tribunolui, įsteigtam pagal Jungtinių Tautų tarptautinės prekybos teisės komisijos priimtas, arbitražo taisykles (toliau vadinamos „UNCITRAL“), arba

(c) arbitražo procesui, kuri vykdo Stokholmo Prekybos rūmų Arbitražo institutas.

(5) (a) Sutikimas, duotas (3) paragrafe kartu su raštišku investoriaus sutikimu, duotu pagal (4) paragrafą, patenkina reikalavimą dėl:

(i) raštiško ginčo dalyvių sutikimo, ICSID sutarties II skyriaus tikslais ir Papildomos paslaugos taisyklių tikslais;

(ii) „Sutarties raštu“, Jungtinių Tautų sutarties dėl užsienio arbitražo nutarčių pripažinimo ir priežiūros, parengtos Niujorke, 1958 m. birželio 10 d. (toliau vadinamos „Niujorko sutartis“), II skyriaus tikslais; ir

(iii) „sutarties dalyvių susitarimo raštu“, UNCITRAL arbitražo taisyklių 1 straipsnio tikslais.

(b) Arbitražas pagal šį straipsnį turi ginčo dalyvės pageidavimu vykti valstybėje, kuri yra Niujorko sutarties dalyvė. Pretenzijos, pateiktos arbitražui pagal tą sutartį, turi būti laikomos susidariusioms dėl komercinių santykių ar sandorių, šios Sutarties 1 straipsnio tikslais.

(6) Tribunolas, įsteigtas pagal (4) paragrafą, turi svarstyti ginčo klausimus pagal šią Sutartį ir taikomas tarptautinės teisės taisykles ir principus.

(7) Bet koks investorius, išskyrus fizinį asmenį, kuris buvo iš tos pačios šalies kaip ir susitariančioji šalis – ginčo dalyvė tą dieną, kai buvo pateikta raštiška užklausa, minima (4) paragrafe, ir kurį prieš ginčą tarp jo ir susitariančiosios šalies kontroliavo kitos susitariančiosios šalies investoriai, turi, ICSID sutarties 25 (2) (b) straipsnio tikslu, būti traktuojamas kaip „kitos susitariančiosios valstybės pilietis“, ir, Papildomos paslaugos taisyklių 1 (6) straipsnio tikslu, turi būti traktuojamas kaip „kitos valstybės pilietis.“

(8) Arbitražo sprendimai, tarp jų sprendimas dėl intereso, turi būti galutiniai ir privalomi ginčo dalyviams. Arbitražo sprendimas, liečiantis besiginčijančios šalies subnacionalinio pavaldumo vyriausybinių ar valdžios organo priimta priemonę, turi numatyti galimybę, kad susitariančioji šalis pinigais atlygintų nuostolius vietoj bet kokio paskirto kitokio būdo. Kiekviena susitariančioji šalis turi be atidėliojimo vykdyti tokį sprendimą ir pasirūpinti efektyvia tokių sprendimų priežiūra savo teritorijoje.

27 straipsnis

GINČŲ SPRENDIMAS TARP SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ

(1) Susitariančiosios šalys turi stengtis spręsti ginčus dėl šios Sutarties taikymo ar interpretavimo diplomatiniais kanalais.

(2) Jei ginčas nebuvo išspręstas pagal (1) paragrafą per priimtina laiką tarpą, bet kuri ginčo dalyvė gali, padavusi raštišką pranešimą kitai ginčo dalyvei, perduoti reikalą specialiam tribunolui pagal šį straipsnį, išskyrus atvejus, numatytus šioje Sutartyje ar raštiškai susitartus tarp susitariančiųjų šalių, taip pat atvejus, liečiančius 6 arba 19 straipsnių taikymą ar interpretavimą, arba toms susitariančioms šalims, kurios yra išvardytos priede 1A atvejus, liečiančius 10 (1) straipsnio paskutiniojo sakinio taikymą.

(3) Toks specialus arbitražo tribunolas turi būti sudarytas tokiu būdu:

(a) Susitariančioji šalis, pradėdama procesą, paskiria vieną tribunolo narį ir painformuoja kitą susitariančiąją šalį – ginčo dalyvę apie šį paskyrimą per 30 dienų nuo tos dienos, kai pranešimą, minimą (2) paragrafe, gauna kita susitariančioji šalis.

(b) Per 60 dienų nuo raštiško pranešimo gavimo, minimo (2) paragrafe, kita susitariančioji šalis – ginčo dalyvė turi paskirti vieną narį. Jei per nurodytą laiką narys nėra paskiriamas, tai susitariančioji šalis, kuri pradėjo procesą, gali per 90 dienų nuo raštiško pranešimo, minimo (2) paragrafe, gavimo reikalauti, kad paskyrimas būtų atliktas pagal (3) (d) paragrafą.

(c) Trečiasis narys, kuris negali būti susitariančiosios šalies pavaldiniu ar piliečiu, turi būti paskirtas susitariančiųjų šalių – ginčo dalyvių, tas narys bus tribunolo prezidentu. Jei per 150 dienų nuo pranešimo, minimo (2) paragrafe, gavimo susitariančiosios šalys negali susitarti dėl trečiojo nario paskyrimo, tai toks paskyrimas gali būti atliktas pagal (3) (d) paragrafą, bet kurios susitariančiosios šalies reikalavimu, pateiktu per 180 dienų nuo pranešimo gavimo.

(d) Pagal šį paragrafą reikalaujamus paskyrimus turi atlikti Tarptautinio arbitražo nuolatinio teismo Generalinis sekretorius per 30 dienų nuo tokio reikalavimo gavimo. Jei generaliniam sekretoriui neleidžiama atlikti šios užduoties, tai paskyrimus atlieka biuro pirmasis sekretorius. Jei ir jam savo ruožtu neleidžiama atlikti šios užduoties, tai paskyrimus privalo atlikti vyriausias pavaduotojas.

(e) Paskyrimai pagal (3) (a), (b), (c) ir (d) paragrafus turi būti atlikti atsižvelgiant į skiriamų narių kvalifikaciją ir patirtį, ypač reikaluose, susijusiuose su šia Sutartimi.

(f) Jei nėra kitokios sutarties tarp susitariančiųjų šalių, tai jos vadovaujasi UNCITRAL arbitražo taisyklėmis, su tam tikrais pakeitimais, kuriuos padaro susitariančiosios šalys – ginčo dalyvės ar arbitrai. Tribunolas priima nutartis savo narių balsų dauguma.

(g) Tribunolas gali spręsti ginčą pagal šią Sutartį ir taikomas tarptautinės teisės taisykles ir principus.

(h) Arbitražo nutartis turi būti galutinė ir privaloma susitariančioms šalims – ginčo dalyvėms.

(i) Jei, priimdamas nutartį, tribunolas nustato, kad regioninės ar vietinės vyriausybės ar valdžios organo, esančio teritorijoje susitariančiosios šalies, nurodytos priedo P I dalyje, priemonė neatitinka šios Sutarties reikalavimų, tai kiekviena ginčo dalyvė gali taikyti priedo P II dalies sąlygas.

(j) Tribunolo išlaidas, tarp jų ir jo narių atlyginimą, apmoka lygiomis dalimis susitariančiosios šalys – ginčo dalyvės. Tačiau tribunolas gali savo nuožiūra patvarkyti, kad didesnę išlaidų dalį apmokėtų viena iš susitariančiųjų šalių – ginčo dalyvių.

(k) Jei susitariančiosios šalys – ginčo dalyvės nesusitaria kitaip, tribunolas posėdžiauja Hagoje ir naudojami Arbitražo nuolatinio teismo patalpomis ir paslaugomis.

(l) Sprendimo nuorašas turi būti atiduotas saugoti Sekretariatui, kuris su juo supažindina visus norinčius.

28 straipsnis

27 STRAIPSNIO NETAIKYMAS PREKYBOS GINČAMS

Ginčas tarp susitariančiųjų šalių dėl 5 ar 29 straipsnio taikymo negali būti sprendžiamas pagal 27 straipsnį, nebent susitariančiosios šalys – ginčo dalyvės taip susitartų.

VI dalis

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO DALYKAI**29 straipsnis****LAIKINOSIOS SĄLYGOS DĖL DALYKŲ, SUSIJUSIŲ SU PREKYBA**

(1) Šio straipsnio sąlygos turi būti taikomos prekybai energetinėmis medžiagomis ir produktais, kol kuri nors susitariančioji šalis nėra GATT ir su juo susijusių instrumentų dalyvė.

(2) (a) Prekyba energetinėmis medžiagomis ir produktais tarp susitariančiųjų šalių, kurių bent viena nėra GATT ar su juo susijusio instrumento dalyvė, turi būti reglamentuojama papunkčiais (b) ir (c) ir išimtimis bei taisyklėmis, pateiktomis priede G, GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygomis, kaip jos taikomos 1994 m. kovo 1 dienai ir GATT dalyvių praktikuojamos tarpusavyje dėl energetinių medžiagų ir produktų, tarytum visos susitariančiosios šalys būtų GATT ir su juo susijusių dokumentų dalyvės.

(b) Vietoj to susitariančiosios šalies, kuri yra valstybė – buvusi Sovietų Sąjungos respublika, prekybą gali reglamentuoti pagal priedo TFU sąlygas sutartis tarp dviejų ir daugiau tokių valstybių iki 1999 m. gruodžio 1 d. arba iki priimant tą susitariančiąją šalį į GATT, žiūrint kas įvyktų anksčiau.

(c) Kai dėl prekybos tarp dviejų GATT dalyvių, tai (a) paragrafas nėra taikomas, jei viena iš šių šalių nėra GATT 1947 dalyvė.

(3) Visi šios Sutarties signatarai ir visos valstybės ar Regioninės ekonominės integracijos organizacijos, prisijungusios prie šios Sutarties, turi tą dieną, kai jos pasirašė ar atidavė saugoti savo dokumentą dėl prisijungimo pateikti sekretoriatui visų tarifų ir kitų mokesčių, imamų už energetines medžiagas ir produktus importavimo ir eksportavimo metu, sąrašą nurodydamos tarifų ir mokesčių dydžius, taikytus pasirašymo ar deponavimo dieną. Apie visus tų tarifų ar mokesčių pakeitimus būtina pranešti sekretoriatui, kuris apie tai painformuos susitariančiąsias šalis.

(4) Kiekviena susitariančioji šalis turi stengtis nedidinti tarifų dydžio ar kitokios rinkliavos, imamos importavimo ar eksportavimo metu,

(a) jei ji importuoja energetines medžiagas ir produktus, aprašytus susitariančiosios šalies sąrašo I dalyje, į šalį, minimą GATT II straipsnyje, viršydama lygį, nurodytą tame sąraše, jei susitariančioji šalis yra GATT dalyvė;

(b) jei ji eksportuoja ir importuoja energetines medžiagas ir produktus, būdama ne GATT dalyvė, viršydama lygį, apie kurį yra pranešta sekretoriatui, išskyrus tuos atvejus, kai šitai leidžia sąlygos, taikomos pagal (2) (a) paragrafą.

(5) Susitariančioji šalis gali padidinti tokių tarifų dydį ir kitokias rinkliavas virš lygio, minimo (4) paragrafe, tik tada:

(a) jei tokį lygį ar kitokią rinkliavą, imamą importavimo metu, leidžia GATT ar su juo susijusio instrumento sąlygos, išskyrus išvardytąsias priede G; arba

(b) jei ji pranešė pagal visas praktikuojamas įstatymines procedūras sekretoriatui apie savo pasiūlymą dėl tokio padidinimo ir suteikė kitoms suinteresuotoms susitariančiosioms šalims nuosaikią galimybę pasitarti dėl jos pasiūlymo bei atsižvelgė į gautus pareiškimus iš tokių susitariančiųjų šalių.

(6) Signatarai įsipareigoja pradėti derybas ne vėliau kaip 1995 m. sausio 1d. ir, atsižvelgdami į pasiekimus pasaulio prekybos sistemoje, užbaigti iki 1998 m. sausio 1 d. šį Sutarties pataisos tekstą, kuris pagal toliau išdėstytas sąlygas turi įpareigoti kiekvieną susitariančiąją šalį nedidinti tokių tarifų ar rinkliavų virš lygio, nurodyto toje pataisoje.

(7) Šios Sutarties priedas D turi būti taikomas ginčams dėl sąlygų, taikomų prekybai pagal šį straipsnį, laikymosi, ir jei abi susitariančiosios šalys nesusitaria kitaip, ginčams dėl 5 straipsnio vykdymo tarp susitariančiųjų šalių, iš kurių bent viena nėra GATT dalyvė, išskyrus ginčus, kilusius iš sutarties:

(a) apie kurią buvo pranešta pagal kitus (2) (b) paragrafo ir priedo TFU reikalavimus ir kuri juos atitinka; arba

(b) kuri steigia laisvos prekybos zoną arba muitų sąjungą, kaip aprašyta GATT, XXIV straipsnyje.

30 straipsnis

PASIKEITIMAI TARPTAUTINIULOSE PREKYBOS SUSITARIMULOSE

Susitariančiosios šalys įsipareigoja, kad daugiašalių prekybos derybų Urugvajaus raundo rezultatų, įkūnytų Baigiamajame akte, parengtame Marakeše 1994 m. balandžio 15 d., šviesoje, jos pradės svarstyti ne vėliau kaip 1995 m. liepos 1 d. arba ne vėliau šios Sutarties įsigaliojimo dienos, žiūrint kas įvyktų vėliau, atitinkamas šios Sutarties pataisas, siekdamos, kad šias pataisas priimtų Chartijos konferencija.

31 straipsnis

SU ENERGETIKA SUSIJĘ ĮRENGIMAI

Laikinoji Chartijos konferencija savo pirmajame susirinkime pradės nagrinėjimą dėl su energetika susijusių įrengimų įtraukimo į Šios Sutarties sąlygas, susijusias su prekyba.

32 straipsnis

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO SUSITARIMAI

(1) Pripažindamos, jog reikalinga turėti laiko prisitaikyti prie rinkos ekonomikos reikalavimų, susitariančiosios šalys, išvardytos priede T, gali laikinai suspenduoti visus savo įsipareigojimus pagal šios Sutarties vieną ar kelias toliau išdėstytas sąlygas sutinkamai su (3), (4), (5) ir (6) paragrafais:

6 straipsnis, (2) ir (5) paragrafai

7 straipsnis, (4) paragrafas

9 straipsnis, (1) paragrafas

10 straipsnis, (7) paragrafas – specifinės priemonės

14 straipsnis, (1) (d) paragrafas – tik dėl neišleistų uždarbių pervedimo

20 straipsnis, (3) paragrafas

22 straipsnis, (1) ir (3) paragrafai

(2) Kitos susitariančiosios šalys turi teikti pagalbą tai susitariančiajai šaliai, kuri suspendavo visus savo įsipareigojimus pagal (1) paragrafą, kad ji pasiektų sąlygas, leidžiančias tą suspendavimą nutraukti. Tokia pagalba galėtų būti teikiama tokiu pavidalu, kuris, kitos susitariančiosios šalies nuomone, kuo efektyviau atitiktų reikmes, praneštas pagal (4)(c) paragrafą, taip pat dvišalių ir daugiašalių susitarimų pavidalu, pagal reikalą.

(3) Taikomos sąlygos, etapai, vedantys į visišką diegimą, priimtinos priemonės ir terminai arba, išimtiniais atvejais, renginiai, kuriais yra baigiamas etapas ir priimama priemonė, yra išvardyti šios Sutarties priede T kiekvienai susitariančiajai šaliai, kuri reikalauja pereinamojo laikotarpio susitarimų. Kiekviena susitariančioji šalis turi priimti nurodytą priemonę iki T priede nurodytos datos nurodytame etape. Susitariančiosios šalys, kurios laikinai suspendavo visus įsipareigojimus pagal (1) paragrafą, įsipareigoja pradėti tų įsipareigojimų laikytis iki 2001 m. liepos 1 d. Jei susitariančiajai šaliai atrodo būtina dėl išimtinių aplinkybių pratęsti tokio laikino suspendavimo laikotarpį arba įvesti papildomą laikiną suspendavimą, iš anksto nepaminėtą priede T, Chartijos sutartis turi priimti sprendimą dėl reikalavimo įvesti pataisą į priedą T.

(4) Susitariančioji šalis, kuri taiko pereinamojo pobūdžio susitarimus, turi pranešti sekretariatui ne rečiau kaip kartą per kiekvieniis 12 mėnesių:

(a) apie priemonių, išvardytų priede T, įdiegimą ir bendrą diegimo eigą iki visiško sąlygų laikymosi;

(b) apie eigą, kurios tikimasi per tolesnius 12 mėnesių, iki visiško įsipareigojimų vykdymo, apie numatomas problemas ir savo pasiūlymus toms problemoms spręsti;

(c) apie techninę pagalbą, kuri padėtų užbaigti priede T išdėstytus etapus, kad būtų visiškai įdiegta ši Sutartis, arba išspręsti problemas, apie kurias pranešta pagal papunktį (b), taip pat pagreintų kitas būtinas į rinką orientuotas reformas ir energetikos sektoriaus modernizaciją;

(d) apie galimą poreikį padaryti (3) paragrafe nurodytą pareikalavimą.

(5) Sekretoriatas privalo:

(a) platinti visoms susitariančiosioms šalims pranešimus, nurodytus (4) paragrafe;

(b) platinti informaciją, remdamasis esamais kitų tarptautinių organizacijų susitarimais, apie tos techninės pagalbos, minimos (2) ir (4) (c) paragrafuose, poreikius ir pasiūlymus ir aktyviai skatinti jų atitikimą tarpusavyje;

(c) platinti visoms susitariančiosioms šalims kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje išsiuntintų pranešimų pagal (4)(a) arba (d) paragrafus santrauką.

(6) Chartijos sutartis turi kasmet tikrinti, kaip susitariančiosios šalys diegia šio straipsnio sąlygas ir kaip techninės pagalbos, nurodytos (2) ir (4)(c) paragrafuose, poreikiai derinasi su pasiūlymais. Tokio patikrinimo metu Konferencija gali imtis reikiamų veiksmų.

VII dalis

STRUKTŪRINIAI IR INSTITUCINIAI KLAUSIMAI

33 straipsnis

ENERGETIKOS CHARTIJOS PROTOKOLAI IR PAREIŠKIMAI

(1) Chartijos konferencija gali sankcionuoti derybas dėl kelių Energijos chartijos protokolų ir pareiškimų, vykdydama Chartijos tikslus ir principus.

(2) Bet kuris Chartijos signataras gali dalyvauti tokiose derybose.

(3) Valstybė ar Regioninė ekonominės integracijos organizacija negali tapti protokolo ar pareiškimo dalyve, nebent ji būtų ar tuo momentu taptų Chartijos signatare ir Sutarties susitariančiąja šalimi.

(4) Pagal (3) ir (6) (a) paragrafus galutinės sąlygos, taikomos protokolui, turi būti apibūdintos tame protokole.

(5) Protokolas turi būti taikomas tik toms susitariančiosioms šalims, kurios sutinka priimti jo įsipareigojimus, ir jis neturi sumenkinti susitariančiųjų šalių, kurios nėra protokolo dalyvės, teisių ir įsipareigojimų.

(6) (a) Protokolas gali priskirti pareigas Chartijos konferencijai ir funkcijas Sekretoriatui, su sąlyga, kad toks priskyrimas nebūtų padarytas protokolo pataisoje, nebent tą pataisą patvirtintų Chartijos konferencija, kurios tvirtinimo nereglamentuoja protokolo sąlygos, nurodytos papunktyje (b).

(b) Protokolas, kuriame nurodyta, kokius sprendimus turi priimti Chartijos konferencija, gali pagal papunktį (a) numatyti tokius sprendimus:

(i) dėl balsavimo taisyklių, skirtingų nuo esančių 36 straipsnyje,

(ii) dėl to, kad tik protokolo dalyvės būtų laikomos susitariančiosiomis šalimis 36 straipsnio tikslais arba turinčiomis teisę balsuoti pagal protokole nurodytas taisykles.

34 straipsnis

CHARTIJOS KONFERENCIJA

(1) Susitariančiosios šalys turi reguliariai susitikti konferencijoje (toliau vadinamoje „Chartijos konferencija“), kurioje kiekviena susitariančioji šalis turi teisę turėti vieną atstovą. Eiliniai susirinkimai turi vykti kas tam tikrą laiką, kaip nustato Chartijos konferencija.

(2) Ypatingieji Chartijos konferencijos susirinkimai gali vykti tada, kai tai nustato Chartijos konferencija, arba kurios nors susitariančiosios šalies pageidavimu, su sąlyga, kad per šešias savaites nuo tos dienos, kai Sekretoriatas praneša apie tokį pageidavimą susitariančiosioms šalims, tą pageidavimą palaiko bent trečdalis susitariančiųjų šalių.

- (3) Chartijos konferencijos funkcijos yra tokios:
- (a) vykdyti pareigas, kurias jai priskyrė ir Sutartis, ir Protokoliai;
 - (b) nuolatos tikrinti ir lengvinti Chartijos principų ir šios Sutarties sąlygų bei protokolų diegimą;
 - (c) lengvinti pagal šią Sutartį ir Protokolus atitinkamų bendrų priemonių koordinavimą, kad būtų įgyvendinti Chartijos principai;
 - (d) svarstyti ir priimti Sekretoriato darbo programas;
 - (e) svarstyti ir tvirtinti metines sekretoriato ataskaitas ir biudžetą;
 - (f) svarstyti ir tvirtinti nutarimą dėl būstinės ar kitokią sutartį, taip pat privilegijas bei lengvatas, reikalingas Chartijos Konferencijai ir Sekretariatui;
 - (g) skatinti bendradarbiavimą, kuris lengvintų ir padėtų į rinką orientuotoms reformoms bei energetikos sekretorių modernizavimui tose Centrinės, Rytų Europos bei buvusios Sovietų Sąjungos šalyse, kurios dabar pergyvena pereinamąjį ekonomikos laikotarpį;
 - (h) sankcionuoti ir tvirtinti įgaliojimus dėl derybų, susietų su protokolais, bei svarstyti ir priimti jų tekstus bei pataisas;
 - (i) sankcionuoti derybas dėl susijungimo sutarčių bei svarstyti ir patvirtinti ar priimti jas;
 - (j) spręsti dėl prisijungimo prie šios Sutarties;
 - (k) sankcionuoti derybas dėl susijungimą liečiančių sutarčių bei svarstyti ir patvirtinti ar priimti sutartis dėl susijungimo;
 - (l) svarstyti ir priimti šios Sutarties pataisų tekstus;
 - (m) svarstyti ir tvirtinti šios Sutarties priedų variantus bei techninius pakeitimus;
 - (n) paskirti Generalinį Sekretorių ir priimti visus sprendimus, kurie yra reikalingi sekretariatui įsteigti ir funkcionuoti, tarp jų sprendimus dėl struktūros, personalo ir pareigūnų ir darbuotojų standartinių darbo sąlygų.
- (4) Vykdydama savo pareigas, Chartijos konferencija per Sekretoriatą turi bendradarbiauti ir naudotis kiek galėdama daugiau ir racionaliau tokių institucijų ir organizacijų paslaugomis ir programomis, kurios garsėja kompetencija reikaluose, susijusiuose su šios Sutarties tikslais.
- (5) Chartijos konferencija gali steigti tokius filialus, kokius laiko tinkamais savo pareigoms vykdyti.
- (6) Chartijos konferencija turi svarstyti ir priimti procedūrinės ir finansinės taisykles.
- (7) 1999 m., o vėliau – Chartijos konferencijos nustatytais laikotarpiais (ne rečiau kaip kas penkeri metai) Chartijos konferencija detaliam peržiūri funkcijas, numatytas šioje sutartyje, pagal sutarties sąlygų ir protokolų įgyvendinimo mastą. Kiekvieno peržiūrėjimo išvadose Chartijos konferencija gali pataisyti arba panaikinti funkcijas, nurodytas (3) paragrafe, ir gali paleisti Sekretoriatą.

35 straipsnis SEKRETORIATAS

- (1) Chartijos konferencija vykdo savo pareigas per Sekretoriatą, kurį sudaro Generalinis Sekretorius ir toks darbuotojų skaičius, kurio pakaktų efektyviam darbui užtikrinti.
- (2) Generalinį Sekretorių skiria Chartijos konferencija. Pirmosios kadencijos trukmė yra ne daugiau kaip penkeri metai.
- (3) Vykdydamas savo pareigas Sekretoriatas atsiskaito Chartijos konferencijai.
- (4) Sekretoriatas teikia Chartijos konferencijai pagalbą, reikalingą jos darbui atlikti, ir vykdo funkcijas, priskirtas jam šia sutartimi arba bet kuriuo protokolu, arba kitas funkcijas, kurias jam priskyrė Chartijos konferencija.
- (5) Sekretoriatas gali imtis administracinių priemonių bei sudaryti kontraktus, reikalingus efektyviam funkcijų atlikimui.

36 straipsnis BALSAVIMAS

(1) Vienbalsis susitariančiųjų šalių, dalyvaujančių ir balsuojančių Chartijos konferencijoje, pritarimas reikalingas, kai priimami Chartijos konferencijos sprendimai dėl:

- (a) šios sutarties pataisų, išskyrus 34 ir 35 straipsnio ir T priedo pataisus;
- (b) šalių arba regioninės ekonominės integracijos organizacijų, kurios 1995 m. birželio 16 d. nepasirašė Chartijos, prisijungimo prie šios sutarties tvirtinimo pagal 41 straipsnį;
- (c) įgaliojimų suteikimo deryboms ir asociacijos sutarties teksto patvirtinimo arba priėmimo;
- (d) EM, NI, G ir B priedų pakeitimų tvirtinimo;
- (e) šios sutarties priedų techninių pakeitimų tvirtinimo;
- (f) komisijų narių kandidatūrų, kurias skiria Generalinis Sekretorius, tvirtinimo.

Susitariančiosios šalys turi dėti visas pastangas, kad pasiektų konsensuą priimant sprendimus visais kitais klausimais pagal šią sutartį. Jeigu nepavyksta pasiekti konsensuso, taikomos (2) ir (5) paragrafų dalys.

(2) Sprendimai biudžeto klausimais, nurodytais 34 straipsnio (3)(e) paragrafe, turi būti priimami kvalifikuota dauguma susitariančiųjų šalių, kurių nustatytas įnašas, kaip nurodyta B priede, derinyje sudaro mažiausiai tris ketvirtadalius bendrų nustatytų įnašų, nurodytų Sutartyje.

(3) Sprendimai klausimais, nurodytais 34 straipsnio (7) paragrafe, turi būti priimami susitariančiųjų šalių trijų ketvirtadalių balsų dauguma.

(4) Išskyrus atvejus, nurodytus (1) (a) iki (f), (2) ir (3) paragrafuose ir laikantis (6) paragrafo, sprendimai, kurie yra numatyti šioje Sutartyje, turi būti priimami dalyvaujančių ir balsuojančių susitariančiųjų šalių trijų ketvirtadalių balsų dauguma Chartijos konferencijos susirinkime, sprendžiančiame tuos reikalus.

(5) Šio straipsnio tikslais „dalyvaujančios ir balsuojančios susitariančiosios šalys“ reiškia dalyvaujančias ir balsuojančias už arba prieš susitariančiąsias šalis, su sąlyga, kad Chartijos konferencija gali nustatyti tokias procedūrinės taisykles, kad tokius sprendimus susitariančiosios šalys priimtų susirašinėjimo būdu.

(6) Išskyrus (2) paragrafe nurodytas sąlygas, nė vienas sprendimas, minimas šiame straipsnyje, negali galioti, kol jo neparemia susitariančiųjų šalių paprastoji dauguma.

(7) Regioninė ekonominės integracijos organizacija turi tokį balsų skaičių, kuris yra lygus jos narių valstybių – šios Sutarties dalyvių skaičiui, su sąlyga, kad organizacija nesinaudoja savo teise balsuoti, jei jos narės valstybės naudojami savo teisėmis, ir atvirkščiai.

(8) Jei susitariančioji šalis nuolatos pavėluotai vykdo savo finansinius įsipareigojimus pagal šią Sutartį, Chartijos sutartis gali suspenduoti tos susitariančiosios šalies balsavimo teises visiškai ar dalinai.

37 straipsnis

FINANSAVIMO PRINCIPAI

(1) Kiekviena susitariančioji šalis turi finansuoti savo reprezentacinius kaštus dėl dalyvavimo Chartijos konferencijos ir filialų susirinkimuose.

(2) Chartijos konferencijos ir filialų susirinkimų kaštus reikia laikyti sekretoriato kaštais.

(3) Sekretoriato kaštus turi apmokėti susitariančiosios šalys pagal savo pajėgumą, nustatomą iš priedo B, kurio sąlygos gali būti keičiamos pagal 36 (1)(d) straipsnį.

(4) Protokole turi būti sąlygos, kad sekretoriato kaštus, susidariusius dėl protokolo, apmokėtų protokolo dalyvės.

(5) Be to, Chartijos konferencija gali priimti savanoriškus įnašus iš vienos ar keleto susitariančiųjų šalių ar iš kitų šaltinių. Kaštai, padengiami iš tokių įnašų, neturi būti laikomi sekretoriato kaštais, (3) paragrafo tikslais.

VIII dalis

BAIGIAMOSIOS SĄLYGOS

38 straipsnis PASIRAŠYMAS

Ši Sutartis bus atvira pasirašymui Lisabonoje nuo 1994 m. gruodžio 17 d. iki 1995 m. birželio 16 d. toms valstybėms ir regioninės ekonominės integracijos organizacijoms, kurios pasirašė Chartiją.

39 straipsnis RATIFIKAVIMAS, PRIĖMIMAS AR TVIRTINIMAS

Šią Sutartį signatarai turi ratifikuoti, priimti ar patvirtinti. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai turi būti atiduoti saugoti depozitoriui.

40 straipsnis TAIKYMAS KITOMS TERITORIJOMS

(1) Valstybė arba Regioninė ekonominės integracijos organizacija gali pasirašymo, ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie Sutarties metu deklaracijoje, atiduodamoje saugoti depozitoriui, pareikšti, kad Sutartis bus jai privaloma visose kitose teritorijose arba vienoje ar keliuose tarptautinių santykių, už kuriuos ji yra atsakinga, atžvilgiu. Tokia deklaracija įsigalioja tada, kai Sutartis įsigalioja tai susitariančiajai šaliai.

(2) Bet kuri susitariančioji šalis gali ir vėliau, atiduodama deklaraciją saugoti depozitoriui, įsipareigoti pagal šią Sutartį dėl kitos teritorijos, nurodytos deklaracijoje. Tai teritorijai Sutartis įsigalios devyniasdešimtą dieną po to, kai depozitorius gauna tą deklaraciją.

(3) Deklaracija, padaryta pagal du ankstesnius paragrafus dėl nurodytos teritorijos, gali būti atšaukta, pranešus apie tai depozitoriui. Pagal taikomą 47(3) straipsnį atšaukimas įsigalioja praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kai depozitorius gavo tokį pranešimą.

(4) Terminas „Teritorijos“ 1 straipsnio (10) paragrafe suprantamas atsižvelgiant į bet kokią deklaraciją, perduotą saugoti pagal šį straipsnį.

41 straipsnis PRISIJUNGIMAS PRIE SUTARTIES

Ši Sutartis bus atvira prisijungimui nuo tos dienos, kai pasirašymas bus nutrauktas, toms valstybėms ir Regioninės ekonominės integracijos organizacijoms, kurios pasirašė Chartiją, tokiomis sąlygomis, kurias patvirtina Chartijos konferencija. Prisijungimo instrumentai turi būti atiduodami saugoti depozitoriui.

42 straipsnis PATAISOS

(1) Bet kuri susitariančioji šalis gali pasiūlyti šios Sutarties pataisas.

(2) Sekretoriatas turi pranešti apie siūlomos Sutarties tekstą susitariančiosioms šalims bent prieš tris mėnesius iki tos dienos, kai jis bus siūlomas Chartijos konferencijai priimti.

(3) Apie šios Sutarties pataisas, kurių tekstus priėmė Chartijos konferencija, sekretoriatas turi raštu pranešti depozitoriui, o depozitorius turi pateikti juos visoms susitariančiosioms šalims ratifikuoti, priimti ir patvirtinti.

(4) Apie šios Sutarties pataisų ratifikavimą, priėmimą ar patvirtinimą reikia pranešti raštu depozitoriui. Pataisos įsigalioja tarp susitariančiųjų šalių devyniasdešimtą dieną po to, kai depozitorius gauna pranešimus apie pataisos ratifikavimą, priėmimą arba patvirtinimą iš mažiausiai trijų ketvirtadalių susitariančiųjų šalių. Po to pataisos įsigalioja bet kuriai kitai susitariančiajai šaliai

devyniasdešimtą dieną po to, kai toji susitariančioji šalis atiduoda saugoti savo instrumentą dėl pataisų ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo.

43 straipsnis **SUTARTYS DĖL ASOCIACIJOS**

(1) Chartijos konferencija gali sankcionuoti derybas dėl sutarčių, dėl asociacijų su valstybėmis ar Regioninėmis ekonominės integracijos organizacijomis, siekdama vykdyti Chartijos tikslus ir principus bei šios Sutarties ar vieno ar kelių protokolų sąlygas.

(2) Ryšys, užmegztas su asocijuota valstybe, Regionine ekonominės integracijos organizacija ar tarptautine organizacija, ir su juo susiję teisės bei prievolės turi atitikti konkrečias asociacijos aplinkybes ir kiekvienu atveju turi būti išdėstytos sutartyje dėl asociacijos.

44 straipsnis **ĮSIGALIOJIMAS**

(1) Ši sutartis įsigalios devyniasdešimtą dieną nuo tos dienos, kai bus atiduotas saugoti trisdešimtas ratifikavimo dokumentas, jo priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo prie jo šalies arba regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kurios pasirašė Chartiją 1995 m. birželio 16 d., aktas.

(2) Kiekvienai valstybei arba regioninės ekonominės integracijos organizacijai, kuri ratifikuoja, priima arba patvirtina šią Sutartį, arba prisijungia prie jos po to, kai atiduodamas saugoti trisdešimtas ratifikavimo dokumentas, priėmimo arba patvirtinimo aktas, Sutartis įsigalioja devyniasdešimtą dieną po tos dienos, kai tokia valstybė arba regioninės ekonominės integracijos organizacija atiduoda saugoti savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą.

(3) (1) paragrafo tikslais, bet kuris dokumentas, kurį atiduoda saugoti Regioninės ekonominės integracijos organizacija, nėra laikomas papildančiu tuos dokumentus, kuriuos atidavė saugoti tokios organizacijos šalys narės.

45 straipsnis **LAIKINAS TAIKYMAS**

(1) Kiekviena pasirašiusioji pusė sutinka laikinai taikyti šią Sutartį tol, kol ji įsigalios tai pasirašiusiai pusei sutinkamai su 44 straipsniu, jeigu toks laikinas taikymas neprieštarauja jos konstitucijai, įstatymams ar normatyviniams aktams.

(2) (a) Nepriklausomai nuo (1) paragrafo bet kuri pasirašiusioji šalis gali pasirašydama padaryti depositoriumui pareiškimą, kad nesutinka su laikinu taikymu. Įsipareigojimas, numatytas (1) paragrafe, netaikomas pasirašiusiai šaliai, kuri pateikia tokį pareiškimą. Bet kuri pasirašiusioji pusė gali atsiimti pareiškimą apie tai raštu informuodama depositoriumą.

(b) Nei pasirašiusioji pusė, kuri pateikia pareiškimą sutinkamai su paparagrafiu (a), nei šios pasirašiusios pusės investitorius negali reikalauti lengvatų dėl laikinojo taikymo, numatyto (1) paragrafe.

(c) Nepriklausomai nuo paparagrafiu (a) bet kuri pasirašiusioji pusė, pateikianti pareiškimą, numatytą paparagrafyje (a), laikinai taiko VII dalį tol, kol tokiai pasirašiusiajai šaliai įsigalioja Sutartis, sutinkamai su 44 straipsniu, jeigu toks laikinas taikymas neprieštarauja jos įstatymams ir taisyklėms.

(3) (a) Bet kuri pasirašiusioji pusė gali nutraukti šios Sutarties laikinąjį taikymą apie tai raštu informuodama depositoriumą apie savo ketinimą netapti susitariančiąja Sutarties šalimi. Laikinojo taikymo nutraukimas bet kuriai pasirašiusiajai šaliai įsigalioja po 60 dienų nuo to dienos, kai depositoriumas gauna tokios pasirašiusios šalies raštišką pranešimą.

(b) Tuo atveju, jeigu pasirašiusioji šalis nutraukia laikinąjį taikymą pagal paparagrafą (a), tos pasirašiusios šalies įsipareigojimas pagal (1) paragrafą dėl III ir V dalių taikymo bet kokioms investicijoms, kurias jos teritorijoje atlieka kitų pasirašiusių šalių investitoriai tokio laikinojo taikymo metu, ir toliau galioja šioms investicijoms dvidešimčiai metų nuo nutraukimo įsigaliojimo, išskyrus atvejus, kai numatyta kitaip (c) paparagrafyje.

(c) Paragrafas (3)(b) nėra taikomas signatarams, išvardytiems priede PA. Signataras gali būti išbrauktas iš sąrašo priede PA, ir tas išbraukimas įsigalioja pateikus depozitoriui pareikalavimą.

(4) Laukdami, kol ši Sutartis įsigalios, signatarai turi periodiškai rinktis į laikinos Chartijos konferencijos susirinkimus, kurių pirmąjį turi sušaukt laikinasis Sekretoriatas, paskirtas pagal (5) paragrafą ne vėliau kaip per 180 dienų nuo šios Sutarties pasirašymo pradžios, kaip yra nurodyta 38 straipsnyje.

(5) Sekretoriato funkcijas laikinai vykdo laikinasis Sekretoriatas iki Sutarties įsigaliojimo pagal 44 straipsnį, o sekretoriatas yra skiriamas pagal 35 straipsnį.

(6) Signatarai, pagal (1) arba (2)(c) paragrafų sąlygas ir pakludami joms, turi prisidėti prie laikinojo sekretoriato kaštų padengimo, tarytum signatarai būtų susitariančiomis šalimis pagal 37(3) straipsnį. Bet kokie signatarų padaryti priedo B pakeitimai yra nutraukiami įsigaliojus šiai Sutarčiai.

(7) Valstybė ar Regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri prieš Sutarties įsigaliojimą prisijungė prie Sutarties pagal 41 straipsnį, laukdama Sutarties įsigaliojimo, turi signataro teises ir prisiima signataro įsipareigojimus pagal šį straipsnį.

46 straipsnis IŠLYGOS

Šiai Sutarčiai nedaroma jokių išlygų.

47 straipsnis PASITRAUKIMAS

(1) Bet kuriuo metu po penkerių metų nuo šios Sutarties įsigaliojimo kuriai nors susitariančiajai šaliai toji susitariančioji šalis gali pateikti depozitoriui raštišką pranešimą apie savo pasitraukimą iš Sutarties.

(2) Toks pasitraukimas įsigalioja pasibaigus vieneriems metams nuo tos dienos, kai depozitorius gavo pranešimą apie tai, arba ir vėliau, kaip gali būti nurodyta pranešime dėl pasitraukimo.

(3) Šios Sutarties sąlygos turi būti ir toliau taikomos investicijoms, kurias susitariančiosios šalies, teritorijoje daro kitų susitariančiųjų šalių investitoriai arba kurias tos susitariančiosios šalies investitoriai daro kitų susitariančiųjų šalių teritorijoje tą dieną, kai įsigalioja tos susitariančiosios šalies pasitraukimas iš šios Sutarties, ir toks taikymas tęsiasi 20 metų nuo tos dienos.

(4) Visi protokolai, kurių dalyve yra susitariančioji šalis, nustoja galioti tai susitariančiajai šaliai jos pasitraukimo iš šios Sutarties dieną.

48 straipsnis PRIEDŲ IR SPRENDIMŲ STATUSAS

Šios Sutarties priedai ir sprendimai Nr. 1, 2, 3 ir 4, pridėti prie Europos Energetikos Chartijos Konferencijos Baigiamojo Akto, pasirašyto Lisabonoje 1994 m. gruodžio 17 d., yra šios Sutarties neatskiriamos dalys.

49 straipsnis DEPOZITORIUS

Portugalijos Respublikos vyriausybė bus šios Sutarties depozitorius.

50 straipsnis
TEKSTŲ AUTENTIŠKUMAS

Šitai paliudydami pasirašiusieji, būdami tinkamai įgalioti, pasirašė šios Sutarties tekstų, kurie yra parašyti anglų, prancūzų, vokiečių, italų, rusų ir ispanų kalbomis ir yra vienodai autentiški, po vieną originalą, kuris bus atiduotas saugoti Portugalijos Respublikos vyriausybei.

Atlikta Lisabonoje vienas tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt ketvirtųjų metų gruodžio septynioliką dieną.

PRIEDAI PRIE ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIES**TURINYS**

1. Priedas EM
Energetinės medžiagos ir produktai
(pagal 1(4) straipsnį)
2. Priedas NI
Energetinės medžiagos ir produktai, kuriems netaikoma apibrėžtis „Ekonominė veikla energetikos sektoriuje“
(pagal 1(5) straipsnį)
3. Priedas TRM
Pranešimai ir pereinamojo laikotarpio pabaiga
(pagal 5(4) straipsnį)
4. Priedas N
Sąrašas susitariančiųjų šalių, reikalaujančių mažiausiai 3 atskiras zonas įtraukti į tranzitą
(pagal 7(10)(a) straipsnį)
5. Priedas VC
Sąrašas susitariančiųjų šalių, savo noru priėmusių privalomus įsipareigojimus dėl 10(3) straipsnio
(pagal 10(6) straipsnį)
6. Priedas ID
Sąrašas susitariančiųjų šalių, neleidžiančių investoriui iš naujo paduoti tą patį ginčą į tarptautinį arbitražą vėlesniame etape negu nurodyta 26 straipsnyje
(pagal 26(3)(b)(i) straipsnį)
7. Priedas IA
Sąrašas susitariančiųjų šalių, neleidžiančių investoriui paduoti ginčo dėl 10(1) straipsnio paskutiniojo sakinio į tarptautinį arbitražą
(pagal 26(3)(c) ir 27(2) straipsnius)
8. Priedas P
Speciali žemesnių nacionalinių organų ginčų procedūra
(pagal 27(3)(i) straipsnį)
9. Priedas G
Išimtys ir taisyklės, reglamentuojančios GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygų taikymą
(pagal 29(2)(a) straipsnį)
10. Priedas TFU
Sąlygos dėl prekybos sutarčių tarp valstybių – buvusios Sovietų Sąjungos respublikų
(pagal 29(2)(b) straipsnį)
11. Priedas D
Laikinosios sąlygos dėl prekybos ginčų sprendimo
(pagal 29(7) straipsnį)

12. Priedas B
Chartijos kaštų paskirstymo schemos
(pagal 37(3) straipsnį)

13. Priedas PA
Sąrašas signatarų, nepriimančių 45(3)(b) straipsnio įsipareigojimų laikino taikymo
(pagal 45(3)(c) straipsnį)

14. Priedas T
Susitariančiųjų šalių pereinamojo laikotarpio priemonių sąrašas
(pagal 32(1) straipsnį)

1. Priedas EM
ENERGETINĖS MEDŽIAGOS IR PRODUKTAI

		(pagal 1(4) straipsnį)
Branduolinė energija	26.12	Urano arba torio rūdos ir koncentratai 26.12.10 Urano rūdos ir koncentratai 26.12.20 Torio rūdos ir koncentratai
	28.44	Radioaktyvieji cheminiai elementai ir radioaktyvieji izotopai (tarp jų skylantys ir biologiškai aktyvūs cheminiai elementai ir izotopai) ir jų junginiai; mišiniai ir nuosėdos, turinčios šių produktų 28.44.10 Gamtinis uranas ir jo junginiai 28.44.20 Uranas sodrintas U 235 ir jo junginiai; plutonis ir jo junginiai 28.44.30 Uranas be U 235 ir jo junginiai; toris ir jo junginiai 28.44.40 Radioaktyvieji elementai ir izotopai ir radioaktyvieji junginiai, išskyrus 28.44.10, 28.44.20 arba 28.44.30 28.44.50 Branduolinių reaktorių naudoto (apšvytinto) kuro detalės (kasetės) 28.45.10 Sunkusis vanduo (deuterio oksidas)
Anglis, gamtinės dujos, nafta ir naftos produktai, elektros energija	27.01	Akmens anglis, keturkampio ir ovalinio pavidalo bei kitokios formos kietas kuras, pagamintas iš akmens anglies
	27.02	Rudoji anglis, aglomeruota arba ne, išskyrus tamsiai rudą anglį
	27.03	Durpės (tarp jų durpės pakratams), aglomeruotos arba ne
	27.04	Koksas ar pusiau koksas iš akmens anglies, rudosios anglies ar durpių, aglomeruotas ar ne, retortinė anglis
	27.05	Akmens anglies dujos, vandens dujos, generatorių dujos, išskyrus naftos dujas ir kitus dujinius angliavandenius
	27.06	Degutas, distiliuotas iš akmens anglies ar iš durpių ir kiti mineraliniai degutai, dehidratuoti arba ne, ar dalinai distiliuoti, tarp jų regeneruoti degutai
	27.07	Alyvos ir kiti produktai, gauti distiliuojant aukštoje temperatūroje akmens anglies degutą; panašūs produktai, kuriuose aromatinių

		medžiagų svoris viršija nearomatinių medžiagų (pvz., benzolas, toluolas, ksilolas, naftalinas, kitokie aromatiniai angliavandenilių mišiniai, fenoliai, krezoto alyvos ir kitokie)
	27.08	Derva ir dervos koksas, gautas iš akmens anglies deguto ar kitų mineralinių degutų
	27.09	Naftos alyvos ir alyvos, gautos iš bitumingų mineralų, neapdorotos
	27.10	Naftos alyvos ir alyvos gautos iš bitumingų mineralų, išskyrus neapdorotąsias
	27.11	Naftos dujos ir kitokie dujiniai angliavandeniliai, suskystinti: <ul style="list-style-type: none"> - gamtinės dujos - propanas - butanas - etilenas, propilenas, butilenas ir butadienas (27.11.14) - kitokios Dujinio pavidalo: <ul style="list-style-type: none"> - gamtinės dujos - kitokios
	27.13	Naftos koksas, naftos bitumas ir kitokios naftos alyvų ar alyvų, gautų iš bitumingų mineralų, nuosėdos
	27.14	Gamtinis bitumas ir asfaltas; bitumingas ar alyvingas skalūnas ir degutiniai smėliai; kieti bitumai ir asfalinga uoliena
	27.15	Bitumingi mišiniai, kurių pagrindą sudaro gamtinis asfaltas, ar gamtinis bitumas, ar naftos bitumas ar mineralinis degutas ar mineralinio asfalto pikis (pvz., bituminga mastika, skiesti asfaltai)
	27.16	Elektros energija
Kitokia energija	44.01.10	Mediena kurui, rąstais, ruošiniais, šakomis, žabiniiais ar panašiu pavidalu
	44.02	Medžio anglis (taip pat anglis iš kiaukutų ar riešutų lukštų), aglomeruota arba ne

2. Priedas NI**ENERGETINĖS MEDŽIAGOS IR PRODUKTAI, KURIEMS NETAIKOMA APIBRĖŽTIS
„EKONOMINĖ VEIKLA ENERGETIKOS SEKTORIUJE“**

(pagal 1(5) straipsnį)

- 27.07 Alyvos ir kitokie produktai, gauti aukštoje temperatūroje distiliuojant akmens anglies degutą; panašūs produktai, kuriuose aromatinių medžiagų svoris viršija nearomatinių medžiagų (pvz., benzolas, toluolas, ksilolas, naftalinas, kitokie aromatinių angliavandenilių mišiniai, fenoliai, krezoto alyvos ir kiti)
- 44.01.10 Mediena kurui, rąstais, ruošiniais, šakomis, žabiniiais ar panašiu pavidalu
- 44.02 Medžio anglis (taip pat anglis iš kiaukutų ar riešutų lukštų), aglomeruota ar ne
-

3. Priedas TRM PRANEŠIMAI IR PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PABAIGA

(pagal 5(4) straipsnį)

1) Kiekviena susitariančioji šalis turi pranešti sekretariatui apie visas su prekyba susijusių investicijų priemones, kurias ji taiko ir kurios neatitinka 5 straipsnio sąlygų:

a) per 90 dienų nuo šios Sutarties įsigaliojimo, jei susitariančioji šalis yra GATT dalyvė; arba

b) per 12 mėnesių nuo šios Sutarties įsigaliojimo, jei susitariančioji šalis nėra GATT dalyvė.

Apie tokias bendrai ar konkrečiai taikomas su prekyba susijusių investicijų priemones turi būti pranešama kartu nurodant jų pagrindines charakteristikas.

2) Jei su prekyba susijusių investicijų priemonės yra taikomos valdžios organo nuožiūra, turi būti pranešta apie kiekvieną konkretų tokio taikymo atvejį. Informacija, kuri apribotų konkrečių įmonių teisėtus komercinius interesus, neturi būti atskleista.

3) Kiekviena susitariančioji šalis turi likviduoti visas su prekyba susijusių investicijų priemones, apie kurias yra pranešta pagal (1) paragrafą:

a) per dvejus metus nuo šios Sutarties įsigaliojimo, jei susilaikančioji šalis yra GATT dalyvė; arba

b) per trejus metus nuo šios Sutarties įsigaliojimo, jei susitariančioji šalis nėra GATT dalyvė.

4) Per taikymo laikotarpį, nurodytą (3) paragrafe, susitariančioji šalis neturi keisti su prekyba susijusių investicijų priemonės sąlygų, apie kurią ji pranešė pagal (1) paragrafą, pagal dominuojančias sąlygas Sutarties įsigaliojimo dieną, kad nepadidintų nenuoseklumo lyginant su Sutarties 5 straipsnio sąlygomis.

5) Nepaisydama (4) paragrafo sąlygų, susitariančioji šalis gali, kad nepastatytų į mažiau palankią padėtį veikiančių įmonių, kurioms yra taikoma su prekyba susijusi investicinė priemonė, apie kurią buvo pranešta pagal (1) paragrafą, taikyti pereinamojo laikotarpio metu tą pačią su prekyba susijusią investicinę priemonę ir naujai investicijai, jei:

a) tokios investicijos produktai yra panašūs į veikiančių įmonių produktus; ir

b) toks taikymas yra būtinas norint išvengti konkurencijos tarp naujos investicijos ir veikiančių įmonių sąlygų iškraipymo.

Apie kiekvieną su prekyba susijusią investicinę priemonę, šitaip taikomą naujai investicijai, turi būti pranešta sekretariatui. Tokios su prekyba susijusios investicinės priemonės sąlygos turi būti ekvivalentiškos konkurenciniu požiūriu toms, kurios yra taikomos veikiančioms įmonėms, ir turi būti likviduotos tuo pačiu metu.

6) Jei valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija prisijungia prie šios Sutarties po jos įsigaliojimo, tai:

a) reikia pranešti pagal (1) ir (2) paragrafus atlikti vėlesne data pagal (1) paragrafą arba tą dieną, kai instrumentas dėl prisijungimo yra atiduodamas saugoti; ir

b) pereinamojo laikotarpio pabaiga bus vėlesne data pagal (3) paragrafą arba toji diena, kai Sutartis įsigalioja tai valstybei arba regioninei ekonominės integracijos organizacijai.

4. Priedas N
SĄRAŠAS SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, REIKALAUJANČIŲ MAŽIAUSIAI 3 ATSKIRAS
ZONAS ĮTRAUKTI Į TRANZITĄ

(pagal 7(10)(a) straipsnį)

1. Kanada ir Jungtinės Amerikos Valstijos

5. Priedas VC
SARAŠAS SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, SAVO NORU PRISIĖMUSIŲ PRIVALOMUS
ĮSIPAREIGOJIMUS DĖL 10(3) STRAIPSNIO

(pagal 10(6) straipsnį)

6. Priedas ID**SĄRAŠAS SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, NELEIDŽIANČIŲ INVESTORIUI IŠ NAUJO
PADUOTI TĄ PATĮ GINČĄ Į TARPTAUTINĮ ARBITRAŽĄ VĒLESNIAME ETAPE
NEGU NURODYTA 26 STRAIPSNYJE**

(pagal 26(3)(b)(i) straipsnį)

1. Austrija	13. Airija
2. Azerbaidžanas	14. Italija
3. Bulgarija	15. Japonija
4. Kanada	16. Kazachstanas
5. Kroatija	17. Lenkija
6. Kipras	18. Portugalija
7. Čekijos Respublika	19. Rumunija
8. Estija	20. Rusijos Federacija
9. Europos Bendrija	21. Slovėnija
10. Suomija	22. Ispanija
11. Graikija	23. Švedija
12. Vengrija	24. Jungtinės Amerikos Valstijos
-

7. Priedas IA
SARAŠAS SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, NELEIDŽIANČIŲ INVESTORIUI PADUOTI
GINČO DĖL 10(1) STRAIPSNIO PASKUTINIOJO SAKINIO Į TARPTAUTINĮ
ARBITRAŽĄ

(pagal 26(3)(c) ir 27(2) straipsnius)

1. Australija
2. Kanada

3. Vengrija
 4. Norvegija
-

8. Priedas P

SPECIALI ŽEMESNIŲ NACIONALINIŲ ORGANŲ GINČŲ PROCEDŪRA

(pagal 27(3)(i) straipsnį)

I dalis

1. Kanada

2. Australija

II dalis

1) Jei, darydamas nutartį, tribunolas nustato, kad susitariančiosios šalies (toliau vadinamos „šalimi – atsakove“) regioninės ar vietinės vyriausybės ar valdžios organo priemonė neatitinka šios Sutarties sąlygos, susitariančioji šalis – atsakovė turi priimti tokias nuosaikias priemones, kokiomis ji disponuoja, norėdama užtikrinti, kad šitoji priemonė atitiktų šią Sutartį.

2) Šalis – atsakovė per 30 dienų nuo nutarties priėmimo datos pateikti sekretoriatui raštišką pranešimą apie savo ketinimus užtikrinti priemonės atitikimą Sutarčiai. Sekretoriatas pateikia šį pranešimą Chartijos konferencijai esant pirmai galimybei, bet ne vėliau kaip Chartijos konferencijos susirinkime, vykstančiame po šio pranešimo gavimo. Jei praktiškai neįmanoma garantuoti atitikimo, tai šalis – atsakovė privalo gauti priimtina laikotarpį šiam reikalui. Dėl priimtino laikotarpio abi ginčo šalys turi susitarti. Jei nesusitariama, tai šalis – atsakovė turi pasiūlyti priimtina laikotarpį Chartijos konferencijai patvirtinti.

3) Jei šaliai – atsakovei nepavyksta per priimtina laikotarpį užtikrinti tos priemonės atitikimo Sutarčiai, tai ji, pageidaujant kitai susitariančiajai šaliai (toliau vadinamai „nukentėjusia šalimi“), turi stengtis susitarti su nukentėjusia šalimi dėl atitinkamos kompensacijos kaip abi šalys patenkinančios ginčo sprendimo.

4) Jei dėl patenkinamos kompensacijos nesusitariama per 20 dienų nuo pageidavimo gavimo iš nukentėjusiosios šalies, tai nukentėjusioji šalis gali, sankcionavus Chartijos konferencijai, suspenduoti savo įsipareigojimus pagal Sutartį šaliai – atstovei, jei ji laiko, jog jie yra ekvivalentiški tiems, kuriuos nuneigia toji priemonė, iki tol, kol susitariančiosios šalys pasiekia susitarimą išsprendusios savo ginčą, arba iki tol, kol toji neatitinkanti Sutarties priemonė yra pataisoma, kad atitiktų Sutartį.

5) Svarstydamas, kuriuos įsipareigojimus suspenduoti, nukentėjusioji šalis turi taikyti šiuos principus ir procedūras:

a) nukentėjusioji šalis pirmiausiai turi siekti suspenduoti įsipareigojimus pagal tą pačią Sutarties dalį, kurioje tribunolas rado pažeidimą;

b) jei nukentėjusioji šalis laiko, jog yra neįmanoma ar neefektyvu suspenduoti įsipareigojimus pagal tą pačią Sutarties dalį, ji gali stengtis suspenduoti įsipareigojimus pagal kitą Sutarties dalį. Jei nukentėjusioji šalis nusprendžia reikalauti leidimo įsipareigojimams pagal šį papunktį suspenduoti, ji turi nurodyti priežastis savo pageidavime dėl leidimo, siunčiamame Chartijos konferencijai.

6) Gavęs pageidavimą iš šalies – atsakovės, kuri yra siunčiama nukentėjusiajai šaliai ir tribunolo, paskelbusio nutartį, prezidentui, tribunolas turi nuspręsti, ar neperdaug įsipareigojimų nukentėjusioji šalis suspendavo, o jei taip, tai kokiu mastu ne per daug. Jei buvusios sudėties tribunolo nebegalima iš naujo sušaukti, tai tokį sprendimą priima vienas ar daugiau arbitrų, kuriuos paskiria generalinis sekretorius. Sprendimus pagal šį paragrafą reikia priimti per 60 dienų nuo pageidavimo pasiuntimo į tribunolą ar nuo arbitrų paskyrimo. Įsipareigojimų negalima suspenduoti laukiant sprendimo, o sprendimas yra galutinis ir privalomas.

7) Suspenduodama savo įsipareigojimus šaliai – atsakovei, nukentėjusioji šalis turi stengtis nepakenkti kitos susitariančiosios šalies teisėms pagal Sutartį.

9. Priedas G
IŠIMTYS IR TAISYKLĖS, REGLAMENTUOJANČIOS GATT IR SU JUO SUSIJUSIŲ
INSTRUMENTŲ SĄLYGŲ TAIKYMĄ

(pagal 29(2)(a) straipsnį)

1) Šio GATT ir su juo susijusių instrumentų taisyklės nėra taikomos pagal 29(2)(a) straipsnį:

a) Visuotinis susitarimas dėl tarifų ir prekybos

II.	Koncesijų sąrašai (ir GATT sąrašai)
IV.	Specialios sąlygos dėl kinematografinių filmų
XV.	Susitarimai dėl mainų
XVIII.	Vyriausybinių pagalba ekonominei plėtrai
XXII.	Konsultavimas
XXIII.	Anuliavimas ar pakenkimas
XXV.	Susitariančiųjų šalių bendras veiksmas
XXVI.	Priėmimas. Įsigaliojimas ir registracija
XXVII.	Koncesijų sulaikymas ar atšaukimas
XXVIII.	Sąrašų modifikavimas
XXVIII. bis	Derybos dėl tarifų
XXIX.	Šios sutarties ryšys su Havanos Chartija
XXX.	Pataisos
XXXI.	Atšaukimas
XXXII.	Susitariančiosios šalys
XXXIII.	Prisijungimas
XXXV.	Šios sutarties netaikymas tarp konkrečių susitariančiųjų šalių
XXXVI.	Principai ir tikslai
XXXVII.	Įsipareigojimai
XXXVIII.	Bendras veiksmas

Priedas H. Dėl XXVI straipsnio

Priedas I. Pastabos ir papildomos sąlygos (dėl minėtų GATT straipsnių)

Apsauginiai veiksmai plėtros tikslais

Paaikškinimas dėl pranešimų, konsultavimo, ginčų sprendimo ir priežiūros

b) Su GATT susiję instrumentai

i) Sutartis dėl techninių barjerų prekyboje (standartų kodeksas)

Preambulė (brūkšniai 1, 8, 9)

1.3 Bendrosios sąlygos

2.6.4 Techninių normatyvų ir standartų rengimas, priėmimas ir taikymas, kuri atlieka centriniai vyriausybinių organai

10.6 Informacija apie techninių normatyvų, standartų ir sertifikavimo sistemas

11 Techninė pagalba kitoms sutarties šalims

12 Specialus ir diferencijuotas besivystančiųjų šalių traktavimas

13 Komitetas dėl techninių barjerų prekyboje

14 Konsultavimas ir ginčų sprendimas

15 Galutinės sąlygos (išskyrus 15.5 ir 15.13)

Priedas 2. Techninių ekspertų grupės

Priedas 3. Prisiekusieji tarėjai

ii) Sutartis dėl vyriausybinių supirkimo

iii) Sutartis dėl VI, XVI ir XXIII straipsnių (subsidijos ir kompensuojamosios priemonės) interpretavimo ir taikymo

- 10 Eksporto subsidijos kai kuriems pagrindiniams produktams
- 12 Konsultacijos
- 13 Sutaikymas, ginčų sprendimas ir leistos priešpriešinės priemonės
- 14 Besivystančios šalys
- 16 Komitetas dėl subsidijų ir kompensuojamųjų priemonių
- 17 Sutaikymas
- 18 Ginčų sprendimas
- 19.2 Priėmimas ir prisijungimas
- 19.4 Įsigaliojimas
- 19.5(a) Nacionaliniai įstatymai
- 19.6 Peržiūrėjimas
- 19.7 Pataisos
- 19.8 Atšaukimas
- 19.9 Šios sutarties netaikymas tarp konkrečių signatarų
- 19.11 Sekretoriatas
- 19.12 Atidavimas saugoti
- 19.13 Registracija

iv) Sutartis dėl VII straipsnio diegimo (Muitų vertinimas)

- 1.2(b)(iv) Sandoriaus vertė
- 11.1 Muitų vertės nustatymas
- 14 Priedų taikymas (antras sakinyss)
- 18 Institucijos (Komitetas dėl muitų vertinimo)
- 19 Konsultavimas
- 20 Ginčų sprendimas
- 21 Specialus ir diferencijuotas besivystančių šalių traktavimas
- 22 Priėmimas ir prisijungimas
- 24 Įsigaliojimas
- 25.1 Nacionaliniai įstatymai
- 26 Peržiūrėjimas
- 27 Pataisos
- 28 Atšaukimas
- 29 Sekretoriatas
- 30 Atidavimas saugoti
- 31 Registracija

Priedas II Techninis komitetas dėl muitų vertinimo

Priedas III Tuo tikslu skirti prisiekusieji tarėjai ir protokolai prie sutarties dėl VII straipsnio diegimo (išskyrus 1.7 ir 1.8; su reikalingu įvado kalbos pataisymu)

v) Sutartis dėl importo licenzavimo procedūrų

- 1.4 Bendrosios sąlygos (paskutinis sakinyss)
- 2.2 Automatiškas importo licenzavimas (2 išraša)
- 4 Institucijos, konsultavimas ir ginčų sprendimas
- 5 Baigiamosios sąlygos (išskyrus 2 paragrafą)

vi) Sutartis dėl VI straipsnio diegimo (Antidempingo kodeksas)

- 13 Besivystančios šalys
- 14 Komitetas dėl antidempingo praktikos
- 15 Konsultavimas, sutaikymas ir ginčų sprendimas
- 16 Baigiamosios sąlygos (išskyrus 1 ir 3 paragrafus)

vii) Sutartis dėl jautienos

viii) Tarptautinė pienininkystės sutartis

ix) Sutartis dėl prekybos civilinėje aviacijoje

x) Deklaracija dėl prekybos priemonių, priimtų mokėjimų balanso tikslu

c) Visos kitos GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygos, liečiančios:

i) vyriausybės pagalbą ekonominei plėtrai ir besivystančių šalių traktavimas, išskyrus (1)-(4) paragrafus 1979 m. lapkričio 28 d. sprendimo dėl besivystančių šalių diferencijuoto ir palankesnio traktavimo, savitarpisškumo ir didesnio dalyvavimo;

ii) specialistų komitetų ir kitų pagalbinių institucijų steigimas ar eksploatavimas;

iii) pasirašymas, prisijungimas, įvedimas, atšaukimas, atidavimas saugoti ir registracija.

d) Visos sutartys, susitarimai, sprendimai, aiškinimai ar kitoks bendras veiksmas pagal papunkčiuose (a), (b) ir (c) išvardytas sąlygas.

2) Susitariančiosios šalys turi taikyti „Deklaracijos dėl prekybos priemonių, priimtų dėl mokėjimų balanso“ sąlygas toms priemonėms, kurias priima susitariančiosios šalys – ne GATT dalyvės, tokiu mastu koks yra praktikuojamas kitų šios Sutarties sąlygų kontekste.

3) Dėl pranešimų, kurių yra reikalaujama pagal 29(2)(a) straipsnio sąlygas:

a) susitariančiosios šalys – ne GATT ar su juo susijusių instrumentų dalyvės turi pateikti savo pranešimus į sekretoriata. Sekretoriatas privalo išplatinti visų pranešimų nuorašus visoms susitariančiosioms šalims. Pranešimai sekretoriatui turi būti parašyti viena iš šios Sutarties autentiškų kalbų. Lydintieji dokumentai turi būti vien susitariančiosios šalies kalba;

b) tokie reikalavimai nėra taikomi šios Sutarties susitariančiosioms šalims, kurios yra ir GATT ir su juo susijusių instrumentų dalyvės, nes tuose instrumentuose yra savi reikalavimai dėl pranešimų.

4) Prekyba branduolinėmis medžiagomis gali būti reglamentuojama sutartimis, minimomis deklaracijose dėl šio paragrafo, kuris įeina į Europos energetikos chartijos konferencijos Baigiamąjį aktą.

10. PRIEDAS TFU
SĄLYGOS DĖL PREKYBOS SUTARČIŲ TARP VALSTYBIŲ – BUVUSIOS SOVIETŲ
SAJUNGOS RESPUBLIKŲ

(pagal 29(2)(b) straipsnį)

1) Apie bet kurią sutartį, aprašytą 29(2)(b) straipsnyje, turi būti pranešta raštu sekretoriatui visų tų tos sutarties dalyvių, kurie pasirašo šią Sutartį arba prisijungia prie jos, arba jų vardu:

a) dėl galiojančios sutarties per tris mėnesius nuo tos dienos, kai pirmoji iš tokių sutarties šalių pasirašė ar atidavė saugoti savo instrumentą dėl prisijungimo prie šios Sutarties ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo pasirašymo ar atidavimo saugoti dienos; ir

b) dėl sutarties, kuri įsigalios vėliau už nurodytą papunktyje (a) datą – gerokai prieš jos įsigaliojimą kitoms valstybėms ar regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, kurios pasirašė šią Sutartį ar prisijungė prie jos (toliau vadinamos „suinteresuotosios šalys“), kad jos turėtų galimybę peržiūrėti sutartį ir padaryti pareiškimus dėl jos sutarties dalyvėms ir Chartijos konferencijai prieš sutarties įsigaliojimą.

2) Į pranešimą turi įeiti:

a) originalių sutarties tekstų nuorašai visomis kalbomis, kuriomis buvo pasirašyta;

b) konkrečių energetinių medžiagų ir produktų, kurioms ji yra taikoma, aprašymas su nuoroda į pozicijas, ištrauktus į priedą EM;

c) kiekvienos GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygos, taikomos pagal 29(2)(a) straipsnį, aplinkybių atskiras paaiškinimas, kodėl sutarties dalyvės negali ar nepajėgia laikytis šios sąlygos;

d) konkrečios priemonės, kurias turi priimti kiekviena sutarties dalyvė dėl aplinkybių, minimų papunktyje (c); ir

e) sutarties dalyvių programų, skirtų laipsniškam neatitinkančių sąlygų mažinimui ir visiškam anuliavimui, aprašymas.

3) Sutarties dalyvės, pranešusios pagal (1) paragrafą, turi suteikti suinteresuotosioms šalims nuosaikią galimybę pasitarti dėl šios sutarties, kad galėtų po to atsižvelgti į jų pareiškimus. Pareikalavus bet kuriai suinteresuotajai šaliai, sutartį turi apsvarstyti Chartijos konferencija, kuri gali priimti atitinkamas rekomendacijas.

4) Chartijos konferencija turi periodiškai tikrinti sutarčių, apie kurias yra pranešta pagal (1) paragrafą, diegimą ir pažangą likviduojant sąlygas, neatitinkančias GATT ir su juo susijusių instrumentų, taikomas pagal 29(2)(a) straipsnį. Pareikalavus bet kuriai suinteresuotajai šaliai, Chartijos konferencija turi priimti rekomendacijas dėl tokios sutarties.

5) Jei yra ypač aktualu, tada gali būti leidžiama įvesti sutartį, aprašytą 29(2)(b) straipsnyje be pranešimo ir be konsultavimosi pagal paragrafus nuo (1)(b) iki (3), su sąlyga, kad netrukus bus pranešta ir leista pasikonsultuoti. Tokiu atveju sutarties šalis vis tiek privalo pranešti apie sutarties tekstą pagal (2)(a) paragrafą tuoj po jos įsigaliojimo.

6) Susitariančiosios šalys, kurios yra arba taps sutarties, aprašytos 29(2)(b) straipsnyje, dalyvėmis, įsipareigoja apriboti sąlygas neatitinkančias GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygų, taikomų pagal 29(2)(a) straipsnį, iki minimumo pagal esamas aplinkybes ir įdiegti sutartį kuo mažiau nukrypstant nuo šių sąlygų. Jos turi stengtis imtis koreguojamųjų veiksmų, atsižvelgdamos į suinteresuotųjų šalių pareiškimus ir Chartijos konferencijos rekomendacijas.

11. Priedas D

LAIKINOSIOS SĄLYGOS DĖL PREKYBOS GINČŲ SPRENDIMO

(pagal 29(7) straipsnį)

1) a) Susitariančiosios šalys turi stengtis, tarpusavyje bendradarbiaudamos ir konsultuodamosi, pasiekti abi šalis patenkinantį sprendimą ginčiuose dėl esamų priemonių, iš esmės pažeidžiančių sąlygas, taikomas prekybai pagal 5 arba 29 straipsnį:

b) Susitariančioji šalis gali pareikalauti raštu iš bet kurios šalies konsultacijų dėl kitos susitariančiosios šalies esamų priemonių, kurios, jos nuomone, iš esmės pažeidžia sąlygas, taikomas prekybai pagal 5 ar 29 straipsnį. Susitariančioji šalis, kuri reikalauja konsultacijų, turi kiek galėdama išsamiau apibūdinti ginčytiną priemonę ir konkretizuoti 5 straipsnio ar 29 straipsnio sąlygas bei GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygas, kurios, jos manymu, liečia reikalą. Apie reikalavimus pasikonsultuoti pagal šį paragrafą turi būti pranešta sekretoriui, kuris periodiškai informuoja susitariančiąsias šalis apie būsimas konsultacijas, dėl kurių buvo pranešta.

c) Susitariančioji šalis turi traktuoti bet kurią laikytiną slapta ar privačia informaciją, esamą ar gautą atsakant į raštišką užklausą konsultacijų metu, tokiu pačiu būdu kaip ją traktuoja tą informaciją pateikusioji susitariančioji šalis.

d) Siekdamas išspręsti reikalus, kurie, vienos susitariančiosios šalies nuomone, pažeidžia sąlygas, taikomas prekybai pagal 5 arba 29 straipsnius tarp jos ir kitos susitariančiosios šalies, susitariančiosios šalys, dalyvaudamos konsultacijose ar kitaip sprendamos ginčą, turi stengtis vengti tokio sprendimo, kuris pakenktų bet kurios kitos susitariančiosios šalies prekybai.

2) a) Jei per 60 dienų, gavusios reikalavimą pasikonsultuoti, minimą (1)(b) paragrafe, susitariančiosios šalys neišsprendžia savo ginčo ar nesusitaria dėl jo išsprendimo susitaikymo, tarpininkavimo, arbitražo ar kitokiais būdais, bet kuri susitariančioji šalis gali pateikti sekretoriui raštišką reikalavimą sudaryti prisiekusiųjų tarėjų grupę pagal paragrafus nuo (2)(b) iki (f). Savo pareikalavime susitariančioji šalis turi išdėstyti ginčo esmę ir nurodyti, kurios 5 ar 29 straipsnį sąlygos ar GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygos yra laikomos ginčytinomis. Sekretoriatas privalo nedelsdamas pateikti reikalavimo nuorašus visoms susitariančiosioms šalims.

b) Sprendžiant ginčą, privalu atsižvelgti į kitų susitariančiųjų šalių interesus. Bet kuri susitariančioji šalis, turinti esminį interesą (kaip yra apibūdinta GATT ir su juo susijusiuose instrumentuose) šiame reikale, turi teisę būti išklaudyta prisiekusiųjų tarėjų ir pateikti jiems raštiškus argumentus, su sąlyga, kad besiginčijančioms šalims ir sekretoriui nusiųstas raštiškas pranešimas apie šalies interesą ne vėliau kaip priesiekusiųjų tarėjų grupės sudarymo dieną, kaip nustatyta pagal (2)(c) paragrafą.

c) Prisiekusiųjų tarėjų grupė turi būti sudaroma per 45 dienas po to, kai sekretoriatas pagal (2)(a) paragrafą gavo iš susitariančiosios šalies raštišką reikalavimą.

d) Prisiekusiųjų tarėjų grupę turi sudaryti trys nariai, parinkti generalinio sekretoriaus iš registro, aprašyto (7) paragrafe. Jei besiginčijančios šalys susitaria kitaip, prisiekusieji tarėjų grupės nariai negali būti piliečiai tų susitariančiųjų šalių, kurios yra ginčo dalyvės arba kurios praneša apie savo interesą pagal (2)(b) paragrafą arba kurios yra Regioninės ekonominės integracijos organizacijos narės – ginčo dalyvės arba pranešusios apie savo interesą pagal (2)(b) paragrafą.

e) Besiginčijančios šalys turi duoti atsakymą per 10 darbo dienų dėl prisiekusiųjų tarėjų kandidatūrų ir neturi joms priešintis, nebent dėl labai svarbių priežasčių.

f) Prisiekusieji tarėjai turi dirbti pagal savo paskirtį, neklausdami ir neklausydami nurodymų iš vyriausybinių ar kitokių organų. Kiekviena susitariančioji šalis įsipareigoja gerbti šiuos principus ir nemėginti įtakoti prisiekusiųjų tarėjų, jiems vykdant savo užduotis. Prisiekusieji tarėjai turi būti parenkami taip, kad būtų nepriklausomi, atstovautų įvairias sferas ir turėtų nemažą patirtį.

g) Sekretoriatas turi nedelsdamas pranešti visoms susitariančiosioms šalims, kad prisiekusiųjų tarėjų grupė yra sudaryta.

3) a) Chartijos konferencija turi priimti procedūrinės taisyklės dėl prisiekusiųjų tarėjų veiksmų pagal šį priedą. Procedūrinės taisyklės turi būti kiek galima panašesnės į GATT ir su juo

susijusius instrumentus. Prisiekusiųjų tarėjų grupė taip pat turi turėti teisę priimti papildomas procedūrinės taisyklės, neprieštaraujančias toms procedūrinėms taisyklėms, kurias priėmė Chartijos konferencija, ar šiam priedui. Proceso metu kiekviena besiginčijanti šalis ir kiekviena kita susitariančioji šalis, pranešusi apie savo interesą pagal (2)(b) paragrafą, turi teisę bent į vieną prisiekusiųjų tarėjų posėdį ir teisę pateikti raštišką pareiškimą. Prisiekusieji tarėjai gali leisti bet kuriai kitai susitariančiajai šaliai, kuri praneša apie savo interesą pagal (2)(b) paragrafą ir kuri pageidauja susipažinti su prisiekusiesiems tarėjams pateiktu raštišku pareiškimu, jei susitariančioji šalis, pateikusi tą pareiškimą, sutinka.

Prisiekusiųjų tarėjų procesas turi būti slaptas. Prisiekusieji tarėjai turi objektyviai įvertinti jiems pateiktą medžiagą, taip pat ginčo faktus ir ginčytinų priemonių atitikimą sąlygoms, taikomoms prekybai pagal 5 ar 29 straipsnį. Vykdydami savo funkcijas, prisiekusieji tarėjai turi konsultuotis su besiginčijančiomis šalimis ir suteikti joms galimybę priimti abi puses patenkinantį sprendimą. Jei besiginčijančios šalys nesusitaria kitaip, prisiekusieji tarėjai priima nutartį remdamiesi besiginčijančių šalių argumentais ir pareiškimais. Prisiekusieji tarėjai vadovaujasi GATT ir su juo susijusių instrumentų interpretavimu GATT sistemos viduje ir nekvestionuoja, kaip šios Sutarties 5 ar 29 straipsnį atitinka kurios nors susitariančiosios šalies – GATT dalyvės metodai, taikomi kitoms GATT dalyvėms ir netaikomi kitų ginčo dalyvių pagal GATT.

Jei kitaip nesusitaria besiginčijančios šalys, visos procedūros, liečiančios prisiekusiųjų tarėjų grupę, taip pat baigiamosios ataskaitos sudarymą, turi būti užbaigtos per 180 dienų nuo prisiekusiųjų tarėjų grupės sudarymo; jei per šį laikotarpį nespėjama atlikti visų procedūrų, tai baigiamosios ataskaitos galiojimui šitai įtakos neturi.

b) Prisiekusieji tarėjai nustato savo teisingumą, ir toks nustatymas turi būti galutinis ir privalomas. Bet koks ginčo dalyvės prieštaravimas, kad ginčas nėra prisiekusiųjų tarėjų teisingumo ribose, turi būti svarstomas prisiekusiųjų tarėjų, kurie turi nuspręsti, ar tą prieštaravimą laikyti preliminariniu klausimu, ar prijungti jį prie ginčo esmės.

c) Jei yra du ar daugiau pareikalavimų sudaryti vieną prisiekusiųjų tarėjų grupę keliems iš esmės panašioms ginčams spręsti, tai generalinis sekretorius gali, esant visų ginčo dalyvių sutikimui, paskirti vieną prisiekusiųjų tarėjų grupę.

4) a) Apsvarsčiusi paneigiančius argumentus, prisiekusiųjų tarėjų grupė turi pateikti ginčo dalyvėms savo raštiškos ataskaitos projekto aprašomąsias dalis, tarp jų faktų konstatavimą ir ginčo dalyvės argumentų santrauką. Ginčo dalyvėms turi būti suteikta galimybė pateikti raštiškus komentarus dėl aprašomųjų dalių per prisiekusiųjų tarėjų grupės nustatytą laikotarpį.

Po dienos, nustatytos komentarams gauti iš susitariančiųjų šalių, prisiekusiųjų tarėjų grupė turi išleisti laikiną raštišką ataskaitą ginčo dalyviams, ir toje ataskaitoje turi būti ir aprašomosios dalys ir prisiekusiųjų tarėjų siūlomos nutartys bei išvados. Per prisiekusiųjų tarėjų nustatytą laikotarpį ginčo dalyvė gali pateikti prisiekusiesiems tarėjams raštišką pareikalavimą, kad prisiekusieji tarėjai peržiūrėtų konkrečius laikinosios ataskaitos aspektus prieš išleisdami galutinę ataskaitą. Prieš išleisdami galutinę ataskaitą prisiekusieji tarėjai gali susitikti su ginčo dalyvėmis ir apsvarstyti klausimus, iškeltus tame pareikalavime. Galutinėje ataskaitoje turi būti aprašomosios dalys, tarp jų faktų konstatavimas ir ginčo dalyvių argumentų santrauka, prisiekusiųjų tarėjų nutartys ir išvados bei argumentų dėl konkrečių laikinosios ataskaitos aspektų aptarimas tose ataskaitos peržiūrėjimo stadijoje. Galutinėje ataskaitoje turi būti išnagrinėtas kiekvienas esminis klausimas, iškeltas prisiekusiesiems tarėjams ir būtinas ginčo sprendimui, bei konstatuotos priežastys, kodėl prisiekusieji tarėjai padarė tokias išvadas.

Prisiekusieji tarėjai turi išleisti savo galutinę ataskaitą, pateikę ją tuoj pat sekretoriatai ir ginčo dalyvėms. Sekretoriatas, pirmai progai pasitaikius, privalo išplatinti galutinę ataskaitą kartu su ginčo dalyvių raštiškais nuomonėmis visoms susitariančiosioms šalims, jei jos to pageidauja.

b) Jei prisiekusieji tarėjai nusprendžia, kad susitariančiosios šalies įvedama arba vykdoma priemonė neatitinka 5 ar 29 straipsnio sąlygos pagal 29 straipsnį, tai prisiekusieji tarėjai gali savo galutinėje ataskaitoje rekomenduoti, kad susitariančioji šalis pakeistų tą priemonę ar atsisakytų jos ar elgtųsi taip, kad tai sąlygai nebūtų prieštaraujama.

c) Prisiekusiųjų tarėjų ataskaitas turi priimti Chartijos konferencija. Siekiant suteikti pakankamai laiko prisiekusiųjų tarėjų ataskaitoms išnagrinėti, Chartijos konferencijai suteikiama bent 30 dienų nuo tos dienos, kai sekretoriatas pateikė ją visoms susitariančiosioms šalims. Susitariančiosios šalys, turinčios prieštaravimų prisiekusiųjų tarėjų ataskaitai, turi pateikti raštiškai savo prieštaravimų priežastis sekretoriatui bent prieš 10 dienų iki Chartijos konferencijos svarstymo, o sekretoriatas turi tuoj pat juos perduoti visoms susitariančiosioms šalims. Ginčo dalyvės ir susitariančiosios šalys, kurios pranešė apie savo interesą pagal (2)(b) paragrafą, turi teisę iki galo dalyvauti Chartijos konferencijai svarstant prisiekusiųjų tarėjų ataskaitą dėl ginčo, ir visos jų priemonės turi būti užrašytos.

d) Norint užtikrinti efektyvų ginčų sprendimą visų susitariančiųjų šalių labui, labai svarbu iš karto laikytis visų galutinės prisiekusiųjų tarėjų ataskaitos, kurią priėmė Chartijos konferencija, nutarčių ir rekomendacijų. Susitariančioji šalis, kuriai yra taikoma galutinės prisiekusiųjų tarėjų ataskaitos, kurią priėmė Chartijos konferencija, nutartis ar rekomendacija, privalo informuoti Chartijos konferenciją dėl savo ketinimų, liečiančių to sprendimo ar rekomendacijos laikymąsi. Jei iš karto neįmanoma to padaryti, tai susitariančioji šalis, turi paaiškinti tokio nesilaikymo priežastis Chartijos konferencijai, ir jai turi būti duota atitinkamai laiko tokiam sąlygos atitikimui įgyvendinti. Ginčo sprendimo tikslas yra modifikuoti ar pašalinti sąlygų neatitinkančias priemones.

5) a) Jei susitariančiajai šaliai nepavyksta per atitinkamą laikotarpį įdiegti galutinės prisiekusiųjų tarėjų ataskaitoje, kurią priėmė Chartijos konferencija, esančios nutarties ar rekomendacijos, tai toji ginčo dalyvė, kuriai toks taisyklės nesilaikymas kenkia, gali pateikti nesilaikančiajai šaliai raštišką pareikalavimą, kad toji nesilaikančioji šalis pradėtų derybas dėl abiem pusėms priimtos kompensacijos. Šitaip pareikalavus, nesilaikančioji šalis turi nedelsiant pradėti derybas.

b) Jei nesilaikančioji šalis atsisako derėtis arba jei susitariančiosios šalys nesusitaria per 30 dienų nuo tokio derybų pareikalavimo, tai nukentėjusioji šalis gali paduoti raštišką pareikalavimą, kad Chartijos konferencija leistų jai suspenduoti jos įsipareigojimus nesilaikančiajai šaliai pagal 5 ar 29 straipsnį.

c) Chartijos konferencija gali leisti nukentėjusiajai šaliai suspenduoti tiek jos įsipareigojimų nesilaikančiajai šaliai pagal 5 ar 29 straipsnį arba pagal GATT ir su juo susijusių instrumentų sąlygas, taikomas pagal 29 straipsnį, kiek nukentėjusioji šalis laiko teisinga pagal aplinkybes.

d) Įsipareigojimų suspendavimas yra laikinas ir taikomas tik iki to laiko, kol priemonė, neatitinkanti 5 ar 29 straipsnio, yra pašalinama arba kol priimamas abi puses patenkinantis sprendimas.

6) a) Prieš suspenduodama tokius įsipareigojimus, susitariančioji šalis turi painformuoti susitariančiąją šalį apie siūlomo suspendavimo pobūdį ir lygį. Jei nesilaikančioji šalis pateikia generaliniam sekretoriui raštišką prieštaravimą dėl įsipareigojimų suspendavimo lygio, kurį siūlo nukentėjusioji šalis, tai tas prieštaravimas yra nukreipiamas į arbitražą, kaip nurodyta toliau. Siūlomas įsipareigojimų suspendavimas yra atidedamas, kol arbitražas užbaigs svarstymą ir įsigalios arbitražo teisėjų nutartis, galutinė ir privaloma pagal (6)(e) paragrafą.

b) Generalinis sekretorius turi sudaryti arbitražo teisėjų grupę pagal paragrafus nuo (2)(d) iki (f), ir grupę gali sudaryti tie patys prisiekusieji tarėjai, kurie priėmė nutartį arba rekomendaciją, minimą (4)(d) paragrafe, ir jie turi ištirti įsipareigojimų, kuriuos nukentėjusi šalis siūlo suspenduoti, lygį. Jei Chartijos konferencija nenumato kitaip, tai procedūrinės taisyklės dėl prisiekusiųjų tarėjų proceso turi būti priimtos pagal (3)(a) paragrafą.

c) Arbitražo teisėjai privalo nustatyti, ar suspenduojamų įsipareigojimų lygis, siūlomas nukentėjusios šalies, nėra per didelis pagal patirtą žalą, o jei per didelis, tai koku mastu. Jie neprivalo tikrinti suspenduojamų įsipareigojimų pobūdžio, nebent tiek, kiek tai yra neatskiriamai susiję su suspenduojamų įsipareigojimų lygiu.

d) Arbitražo teisėjai turi pateikti savo nutartį raštu nukentėjusiai ir nesilaikančiajai šalims bei sekretoriatui per 60 dienų nuo prisiekusiųjų tarėjų grupės sudarymo arba per kitą laikotarpį, dėl kurio susitaria nukentėjusioji ir nesilaikančiosios šalys. Sekretoriatas turi pateikti šią nutartį

Chartijos konferencijai, pasitaikius pirmai progai, bet ne vėliau kaip per pirmą Chartijos konferencijos susirinkimą, vykstantį po nutarties priėmimo.

e) Arbitražo teisėjų nutartis tampa galutine ir privaloma po 30 dienų nuo jo pateikimo Chartijos konferencijai, ir nukentėjusioji šalis gali suspenduoti savo įsipareigojimus pagal ją taip, kaip jai atrodo teisinga pagal aplinkybes, nebent, dar nepasibaigus 30 dienų laikotarpiui, Chartijos konferencija nusprendžia kitaip.

f) Suspenduodama įsipareigojimus susitariančiajai šaliai, nukentėjusioji šalis turi stengtis nepakenkti kurios nors kitos susitariančiosios šalies prekybai.

7) Kiekviena susitariančioji šalis – GATT dalyvė gali paskirti du asmenis, kurie, jei nori ir sugeba, būtų GATT ginčo sprendimo prisiekusiais tarėjais, paskiriamais tuo metu. Pagal šį priedą generalinis sekretorius taip pat gali paskirti, pritariant Chartijos konferencijai, ne mažiau kaip dešimt asmenų, norinčių ir galinčių būti prisiekusiais tarėjais ginčams spręsti pagal paragrafus nuo (2) iki (4). Be to, Chartijos konferencija gali nuspręsti ir paskirti tais pačiais tikslais iki 20 asmenų, kurie nori ir gali tarnauti pagal kitų tarptautinių organų ginčo sprendimo grafikus kaip prisiekusieji tarėjai. Taip paskirtų asmenų pavardės turi būti įtrauktos į ginčų sprendimo grafikus. Šie asmenys turi būti skiriami griežtai pagal jų objektyvumą, patikimumą ir sugebėjimą spręsti vadovaujantis sveiku protu ir turi būti pagal galimybes tarptautinės prekybos ir energetikos reikalų ekspertais, ypač kiek tie reikalai yra susiję su sąlygomis, taikomomis pagal 29 straipsnį. Paskirtieji, vykdydami savo pareigas pagal šį priedą, neturi būti kaip nors susiję su kuria nors susitariančiaja šalimi ar klausyti jos nurodymų. Paskirtieji turi tarnauti atnaujinamomis kadencijomis po penkerius metus ir iki paskiriant jų įpėdinius. Paskirtasis asmuo, pasibaigus jo kadencijai, turi tęsti savo funkcijas, kurioms šis asmuo buvo pasirinktas pagal šį priedą. Jei paskirtasis asmuo miršta, atsistatydina ar nebegali dirbti šito darbo, tai susitariančioji šalis ar generalinis sekretorius, kuris jį paskyrė, turi teisę paskirti kitą asmenį, kuris tarnautų likusią kadencijos dalį, ir tokį paskyrimą turi patvirtinti Chartijos konferencija.

8) Nepaisydamos šio priedo sąlygų, susitariančiosios šalys turi konsultuotis per visą ginčo sprendimo procesą ir stengtis išspręsti savo ginčą.

9) Chartijos konferencija gali paskirti ar numatyti kitus organus ar forumus atlikti toms funkcijoms, kurios pagal šį priedą yra deleguojamos sekretoriui ar generaliniam sekretoriui.

12. Priedas B
CHARTIJOS KAŠTŲ PASKIRSTYMO SCHEMA

(pagal 37(3) straipsnį)

- 1) Susitariančiųjų šalių mokamus įnašus kasmet nustato sekretoriatas pagal paskutinėje Jungtinių Tautų reguliaraus biudžeto įvertinimo skalėje (papildytoje informacija apie teoriškai paskaičiuotus susitariančiųjų šalių – ne JT narių įnašus) nurodytas procentinius įnašus.
 - 2) Įnašai gali būti koreguojami, kad visų susitariančiųjų šalių bendras įnašų kiekis sudarytų 100%.
-

13. Priedas PA
SIGNATARŲ, KURIE NEPRIĖMĖ ĮSIPAREIGOJIMO DĖL 45(3)(b) STRAIPSNIO
TAIKYMO, SĄRAŠAS

(pagal 45(3)(c) straipsnį)

1. Čekijos Respublika
2. Vokietija
3. Vengrija

4. Lietuva
 5. Lenkija
 6. Slovakija
-

14. Priedas T
SUSITARIANČIŪJŪ ŠALIŪ PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PRIEMONIŪ SĄRAŠAS

(pagal 32(1) straipsnį)

Sąlyga	Puslapis	Sąlyga	Puslapis
6(2) straipsnis			10(7) straipsnis
6(5) straipsnis			14(1)(d) straipsnis
7(4) straipsnis			20(3) straipsnis
9(1) straipsnis			22(3) straipsnis

**SĄRAŠAS SUSITARIANČIŪJŪ ŠALIŪ, TURINČIŪ TEISĘ Į PEREINAMOJO
 LAIKOTARPIO SUSITARIMUS**

Albanija	Latvija
Armėnija	Lietuva
Azerbaidžanas	Moldavija
Baltarusija	Lenkija
Bulgarija	Rumunija
Kroatija	Rusija
Čekijos Respublika	Slovakija
Estija	Slovėnija
Gruzija	Tadžikistanas
Vengrija	Turkmėnistanas
Kazachstanas	Ukraina
Kirgizija	Uzbekistanas

6(2) STRAIPSNIS

„Kiekviena susitariančioji šalis turi užtikrinti, kad savo teisingumo ribose ji turėtų ir vykdytų priežiūrą tų įstatymų, kurie yra būtini ir taikytini antikonkurencinei elgsenai, vykdomai pavieniui ir bendrai energetikos sektoriaus ekonominėje veikloje“.

ŠALIS: ALBANIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Albanijoje nėra įstatymo dėl konkurencijos apsaugos. 1993 m. liepos 28 d. įstatyme Nr. 7746 dėl angliavandenilių ir 1994 m. vasario 17 d. įstatyme Nr. 7796 dėl mineralų tokių sąlygų nėra. Nėra įstatymo dėl elektros energijos – jis tik ruošiamas. Jį planuojama pateikti svarstyti parlamentui iki 1996 m. pabaigos. Šiuose įstatymuose Albanija ketina įtraukti sąlygas dėl antikonkurencinės elgsenos.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: ARMĖNIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Dabartiniu metu daugumoje Armėnijos energetikos sektorių egzistuoja valstybės monopolis. Nėra konkurencijos apsaugos įstatymo, ir konkurencijos sąlygos dar nediegiamos. Nėra įstatymo dėl energetikos. Planuojama energetikos įstatymo projektą pateikti svarstyti parlamentui 1994 m. Įstatymai yra peržiūrėti, norint įtraukti sąlygas dėl antikonkurencinės elgsenos, ir tos sąlygos bus suderintos su Europos Bendrijos įstatymais dėl konkurencijos.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: AZERBAIDŽANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Antimonopoliniai įstatymai yra rengiami.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: BALTARUSIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Antimonopoliniai įstatymai yra rengiami.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: GRUZIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Dabartiniu metu Gruzijoje yra rengiami įstatymai dėl demopolizavimo, nes valstybė iki šiol turi praktiškai visų energijos šaltinių ir išteklių monopolį, suvaržantį konkurenciją energetikos ir kuro komplekse.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KAZACHSTANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Priimtas įstatymas dėl konkurencijos plėtojimo ir monopolistinės veiklos ribojimo (Nr. 656, 1991 m. birželio 11 d.), bet jis yra bendro pobūdžio. Būtina kurti ir kitus įstatymus, ypač priimti atitinkamus įstatymų pataisas arba naują įstatymą.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KIRGIZIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Jau priimtas įstatymas dėl antimonopolinės politikos. Būtinasis pereinamasis laikotarpis šio įstatymo sąlygoms pritaikyti energetikos sektoriuje, kurį dabar kontroliuoja vien valstybė.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: MOLDOVA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

1992 m. sausio 29 d. įstatymas dėl monopolistinės veiklos apribojimo konkurencijos plėtros teikia organizacinį ir teisinį pagrindą konkurencijos priemonių sukūrimui, kad būtų užkirstas kelias ir įvesti apribojimai monopolistinei veiklai. Vis tik šis įstatymas nenumato konkrečių kovos su antikoncepcine elgsena priemonių energetikos sektoriuje ir neapima visų 6 straipsnio reikalavimų.

1995 m. Konkurencijos įstatymo ir Ekonomikos demonopolizavimo valstybinės programos projektai pateikti parlamentui. Energetikos įstatymo projektas, kuris taip pat bus pateiktas svarstyti parlamentui 1995 metais, apims demonopolizavimo ir konkurencijos plėtros klausimus energetikos sektoriuje.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: RUMUNIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Rumunijoje dar neįdiegtos konkurencijos taisyklės. Įstatymo dėl konkurencijos apsaugos projektas yra pateiktas svarstyti. Pagal grafiką jį numatyta priimti 1994 m.

Projekte yra sąlygos dėl antikoncepcinės elgsenos, ir tos sąlygos yra suderintos su Europos Bendrijos konkurencijos įstatymu.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1996 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: RUSIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Federacija

APIBŪDINIMAS

Plati antimonopolinių įstatymų sistema yra sukurta Rusijos Federacijoje, bet dar reikia priimti kitas teises ir organizacines priemones, siekiant užkirsti, suvaržyti ir nuslopinti monopolistinę veiklą ir nesąžiningą konkurenciją, ypač energetikos sektoriuje.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: SLOVĖNIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Įstatyme dėl konkurencijos apsaugos, priimtame 1993 m. ir išspausdintame žurnale „Official Journal“ Nr. 18/93, yra apskritai nagrinėjama antik konkurencinė elgsena. Esančiame įstatyme taip pat yra numatytos sąlygos dėl konkurencijos organų steigimo. Dabartiniu metu pagrindinis konkurencijos organas yra Konkurencijos apsaugos tarnyba Ekonominių ryšių ir plėtros ministerijoje. Atsižvelgiant į energetikos sektoriaus svarbą, numatytas atskiras įstatymas, ir todėl reikia daugiau laiko visiems šitiems reikalams iki galo įvykdyti.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: TADŽIKISTANAS

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

1993 m. Tadžikija priėmė įstatymą dėl demonopolizacijos ir konkurencijos. Tačiau dėl sunkios ekonominės padėties Tadžikijoje įstatymo teisingumas buvo laikinai suspenduotas.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: TURKMĖNISTANAS

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Turkmėnistano prezidento 1993 m. spalio 21 d. sprendimu Nr. 1532 buvo įsteigtas Komitetas monopolistinės veiklos suvaržymo klausimais, kuris yra ir dabar. Į jo funkcijas įeina protestavimas prieš įmonių ir kitų ūkinių vienetų monopolistinę elgseną ir praktiką bei rinkos principų formavimosi skatinimas plėtojant konkurenciją ir verslininkystę.

Reikalingas tolesnis įstatymų ir normatyvų plėtojimas, kurie reglamentuotų įmonių antimonopolistinę elgseną energetikos sektoriaus ekonominėje veikloje.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: UZBEKISTANAS

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Įstatymas dėl monopolistinės veiklos suvaržymo buvo priimtas ir įsigaliojo nuo 1992 m. Tačiau šis įstatymas (kaip nurodyta 1 straipsnio 3 paragrafe) neapima energetikos sektoriaus įmonių veiklos.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi iki 2001 m. liepos 1 d.

6(5) STRAIPSNIS

„Jei susitariančioji šalis laiko, kad kokia nors konkreti antikonkurencinė elgsena, vykdoma kitos susitariančiosios šalies teritorijoje, neigiamai veikia svarbų interesą, atitinkantį šiame straipsnyje tikslus, tai toji susitariančioji šalis gali pranešti kitai susitariančiajai šaliai ir pareikalauti, kad jos konkurenciniai organai inicijuotų atitinkamą įstatymų priežiūros veiksmą. Pranešusioji susitariančioji šalis turi savo pranešime pateikti pakankamai informacijos, kuri leistų šaliai, gavusiai pranešimą, nustatyti iš pranešimo esmės antikonkurencinę veiklą, ir kartu pasiūlyti teikti tolesnę informaciją bei kiek pajėgdama bendradarbiauti. Pranešimą gavusioji šalis arba jos atitinkami konkurencijos organai, jei taip atsitiktų, gali pasikonsultuoti su pranešusiosios šalies konkurencijos organais ir turi parodyti kuo didžiausią dėmesį pranešusiosios šalies reikalavimui, nusprendami, ar inicijuoti įstatymų priežiūros veiksmą ar ne dėl tariamos antikonkurencinės elgsenos, nurodytos pranešime. Susitariančioji šalis, gavusi pranešimą, turi informuoti pranešusią šalį apie savo arba atitinkamų konkurencijos organų sprendimą ir gali, jei nori, painformuoti pranešusią šalį apie tokio sprendimo priežastis. Jei yra inicijuojamas įstatymų priežiūros veiksmas, tai šalis, kuriai pranešta, gali informuoti pranešusiąją šalį apie to veiksmo rezultatus ir pagal galimybes apie reikšmingus tarpinius įvykius.“

ŠALIS: ALBANIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Albanijoje nėra įsteigtų institucijų, vykdančių konkurencijos taisyklių priežiūrą. Tokios institucijos yra numatytos įstatyme dėl konkurencijos apsaugos, kuri numatoma užbaigti iki 1996 m. Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: ARMĖNIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Armėnijoje nėra įsteigtų institucijų, kurios vykdytų šio paragrafo sąlygų priežiūrą. Planuojama į Energetikos įstatymą ir į Įstatymą dėl konkurencijos apsaugos įtraukti sąlygas dėl tokių institucijų įsteigimo.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: AZERBAIDŽANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Priėmus antimonopolinius įstatymus, bus įsteigti antimonopolinės kontrolės organai.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: BALTARUSIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Priėmus antimonopolinius įstatymus, bus įsteigti antimonopolinės kontrolės organai.
Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: GRUZIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Įstatymai dėl demonopolizavimo yra šiuo metu rengiami Gruzijoje, todėl dar nėra įsteigta konkurencijos organų.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KAZACHSTANAS

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Kazachstane įsteigtas antimonopolinės priežiūros komitetas, bet jo veiklą reikia tobulinti ir įstatyminiu, ir organizaciniu požiūriu, norint sukurti efektyvų mechanizmą darbui su skundais dėl antikonkurencinės elgsenos.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KIRGIZIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Kirgizijoje nėra mechanizmo antikonkurencinei veiklai kontroliuoti, nei atitinkamų įstatymų. Būtina įsteigti atitinkamus antimonopolinės kontrolės organus.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: MOLDOVA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Ekonomikos ministerija yra atsakinga už konkurencinę elgseną Moldovoje. Įstatyme dėl administracinių taisyklių pažeidimo yra padarytos atitinkamos pataisos, kuriose numatyta keletas baudų dėl monopolinių įmonių vykdomo konkurencijos taisyklių pažeidimo. Konkurencijos įstatymo projekte, kuris šiuo metu yra rengiamas, yra sąlygų dėl konkurencijos taisyklių priežiūros.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: RUMUNIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Rumunijoje nėra sukurtų institucijų, kurios vykdytų šio paragrafo sąlygų priežiūrą.

Institucijos, kurios turės vykdyti konkurencijos taisyklių priežiūrą, yra numatytos įstatymo projekte dėl konkurencijos apsaugos, kuris pagal grafiką turi būti priimtas 1994 m.

Įstatymo projekte taip pat yra numatytas devynių mėnesių laikotarpis įstatymui įvesti, pradedant nuo jo paskelbimo datos.

Pagal Europos sutartį dėl Rumunijos prisijungimo prie Europos Bendrijos, Rumunijai yra duodamas penkerių metų laikotarpis konkurencijoms taisyklėms įdiegti.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: TADŽIKISTANAS

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Tadžikistanas priėmė įstatymus dėl demonopolizavimo ir konkurencijos, bet institucijos, kurios vykdytų konkurencijos taisyklių priežiūrą, dar tik kuriamos.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: UZBEKISTANAS

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Uzbekistane jau priimtas įstatymas dėl monopolinės veiklos apribojimo, ir jis galioja nuo 1992 m. liepos mėn., tačiau šis įstatymas (kaip nurodyta 1 straipsnio 3 paragrafe) neapima įmonių veiklos energetikos sektoriuje.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

7(4) STRAIPSNIS

„Jei energetinių medžiagų ir produktų tranzito negalima pasiekti komercinėmis sąlygomis naudojant energetinius transporto įrenginius, tai susitariančiosios šalys negali kliudyti statyti naujus pajėgumus, išskyrus tuos atvejus, kai yra kitaip numatyta taikomuose įstatymuose, kurie neprieštarauja (1) paragrafui“.

ŠALIS: AZERBAIDŽANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Būtina priimti komplektą įstatymų dėl energetikos, tarp jų licenzavimo procedūras, reguliuojančias tranzitą. Pereinamojo laikotarpio metu planuojama pastatyti ir modernizuoti energijos perdavimo linijas, taip pat energijos generavimo pajėgumus, norint sulygtinti jų techninį lygį su pasauliniais reikalavimais ir priartinti prie rinkos ekonomikos sąlygų.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1999 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: BALTARUSIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Šiuo metu yra rengiami įstatymai dėl energetikos, žemės ir kitų dalykų. Kol jie bus galutinai priimti, išliks neapibrėžtos sąlygos dėl naujų transporto priemonių energijos nešikliams statybos Baltarusijos teritorijoje.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: BULGARIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Bulgarija neturi įstatymų, reglamentuojančių energetinių medžiagų ir produktų tranzitą. Energetikos sektoriuje vyksta bendra reorganizacija, taip pat institucijų tinklo, įstatymų ir reguliavimo plėtra.

Reikalingas 7 metų pereinamasis laikotarpis, kad įstatymai, liečiantys energetinių medžiagų ir produktų tranzitą, visiškai atitiktų šią sąlygą.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: GRUZIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Būtina šiuo klausimu paruošti įstatymų komplektą. Šiuo metu yra iš esmės skirtingos sąlygos įvairių energijos šaltinių (elektros energijos, gamtinių dujų, naftos produktų, anglies) transportui ir tranzitui.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: VENGRIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Pagal esamus įstatymus aukštos įtampos perdavimo linijų statyba ir eksploatavimas yra valstybės monopolis.

Dabar yra kuriama nauja teisinė ir reguliavimo sistema dėl aukštos įtampos perdavimo linijų statybos eksploatavimo ir nuosavybės teisių.

Pramonės ir prekybos ministerija ėmėsi iniciatyvos ir pasiūlė naują įstatymą dėl elektros energijos, kuris turės įtakos Civiliniam kodeksui ir įstatymui dėl koncesijų. Įvedus naują įstatymą dėl elektros energijos ir su juo susijusius normatyvinius potvarkius, bus galima pasiekti šio straipsnio laikymosi.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1996 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: LENKIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Lenkijos įstatymas dėl energetikos yra paskutinėje koordinavimo stadijoje ir numato sukurti naujus teisinius normatyvus, panašius į taikomus laisvos rinkos šalyse (licencijos energijos nešikliams generuoti, parduoti, paskirstyti ir perduoti). Kol jį priims parlamentas, būtina suspenduoti išipareigojimus pagal šį paragrafą.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1995 m. gruodžio 31 d.

9(1) STRAIPSNIS

„Susitariančiosios šalys pripažįsta atviro kapitalo rinkų svarbą skatinant kapitalo įtekėjimą į prekybą energetinėmis medžiagomis ir produktais ir į energetikos sektoriaus ekonominės veiklos investicijas kitų susitariančiųjų šalių teritorijoje, ypač pereinamosios ekonomikos šalių. Kiekviena susitariančioji šalis turi atitinkamai stengtis sudaryti palankias priėjimo prie jos kapitalo rinkų sąlygas kitų susitariančiųjų šalių bendrovėms ir nacionaliniams vienetams, kad būtų finansuojama prekyba energetinėmis medžiagomis ir produktais ir investuojama į energetikos sektoriaus ekonominę veiklą kitų susitariančiųjų šalių teritorijoje, traktuojant tokį finansavimą ir investavimą ne mažiau palankiai negu panašiomis aplinkybėmis savo bendroves ir nacionalinius vienetus ar kitos susitariančiosios šalies ar trečiosios valstybės bendroves ir nacionalinius vienetus, žiūrint kuriuo atveju traktavimas yra palankiausias.“

VALSTYBĖ: AZERBAIDŽANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Atitinkami įstatymai šiuo metu yra rengiami.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: BALTARUSIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Atitinkami įstatymai šiuo metu yra rengiami.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: GRUZIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Atitinkami įstatymai šiuo metu yra rengiami.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1997 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KAZACHSTANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Įstatymo projektas dėl užsienio investicijų yra tvirtinimo stadijoje, siekiant kad jį parlamentas priimtų 1994 m. rudenį.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: KIRGIZIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Atitinkami dokumentai šiuo metu yra rengiami.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

10(7) STRAIPSNIS – SPECIFINĖS PRIEMONĖS

„Kiekviena susitariančioji šalis turi traktuoti savo teritorijoje esančias kitos susitariančiosios šalies investorių investicijas ir su jomis susietą veiklą, tokią kaip valdymas, eksploatavimas, naudojimas, turėjimas, ar perleidimas, ne mažiau palankiai negu ji traktuoja savo investorių ar kitos susitariančiosios šalies ar trečiosios valstybės investorių investicijas ir su jomis susietą veiklą, tokią kaip valdymas, eksploatavimas, turėjimas ir perleidimas, žiūrint kuriuo atveju traktavimas yra palankiausias.“

ŠALIS: BULGARIJA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Užsieniečiai negali gauti žemės nuosavybės teisių. Bendrovė su daugiau kaip penkiasdešimt procentų užsienio kapitalo negali gauti nuosavybės teise žemės ūkio žemės.

Užsieniečiai ir užsienio juridiniai asmenys negali gauti nuosavybės teise žemės, išskyrus paveldėjimo atvejus pagal įstatymus. Šiuo atveju jie privalo žemę perleisti.

Užsienietis gali įsigyti nuosavybės teise pastatus, bet be nuosavybės teisės į žemę.

Užsieniečiai ar bendrovės su užsienio kontroliniu akcijų paketu privalo gauti leidimą tokioms veiklos rūšims vykdyti:

- gamtinių turtų tyrinėjimas, plėtojimas ir išgavimas iš teritorinių jūros vandenų, žemynų pakrantės ar ypatingos ekonominės zonos;

- nekilnojamojo turto įsigijimas geografiniuose regionuose, kuriuos nustato Ministrų Taryba;

- leidimus išduoda Ministrų Taryba arba jos įgaliotas organas.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

14(1)(D) STRAIPSNIS

„Kiekviena susitariančioji šalis turi garantuoti savo teritorijoje esančioms kitos susitariančiosios šalies investorių investicijoms perdavimo laisvę į jos teritoriją ir iš jos, taip pat perdavimą:

personalo, įdarbinto iš užsienio šioje investicijoje, neišleistų pajamų ir kitokio atlygio.“

ŠALIS: BULGARIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Užsienio nacionaliniai kadrai, kuriuos įdarbina bendrovės su daugiau kaip 50 procentų užsienio kapitalo arba užsienietis, užsiregistravęs kaip individualus verteiva, arba užsienio bendrovė Bulgarijoje ar jos atstovybė ar filialas, gaunantys savo atlyginimą bulgariškais levais, gali nusipirkti užsienio valiutos už ne daugiau kaip 70 procentų savo atlyginimo, įskaitant socialinės draudos mokėjimus.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: VENGRIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Pagal įstatymą dėl užsieniečių investicijų Vengrijoje, 33 straipsnis, aukščiausio rango užsienio menedžeriai, valdytojai, priežiūros valdybos nariai ir užsieniečiai darbininkai gali pervesti iki 50 procentų savo pajamų, susidarantių sumokėjus mokesčius ir gautų iš darbo toje bendrovėje, per savo bendrovės banką.

Pereinamojo laikotarpio pabaiga

Šio konkretaus suvaržymo nebetaikymas priklauso nuo to, kaip užsienio valiutų liberalizavimo programa bus diegiama Vengrijoje, o tos programos galutinis tikslas yra visiškai forinto konvertuojamumas. Šis suvaržymas nesukuria barjerų užsienio investicijoms. Jo nebetaikymas numatytas 32 straipsnio sąlygose. 2001 m. liepos 1 d.

20(3) STRAIPSNIS

„Kiekviena susitariančioji šalis turi skirti vieną ar daugiau pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų kreipiamasi dėl informacijos apie minėtus įstatymus, normatyvus, teismines nutartis ir administracinius sprendimus, ir nedelsiant pranešti apie jų paskyrimą sekretariatui, kad šis užklaustas galėtų pateikti informaciją.“

ŠALIS: ALBANIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Albanijoje dar nėra jokių pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų galima nukreipti užklausas. Nėra nei informacinio centro. Planuojama tokį centrą įsteigti 1994-1995 m. Kad šitai būtų galima padaryti, turi būti priimti atitinkami įstatymai.

Reikalinga techninė pagalba.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1996 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: ARMĖNIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Armėnijoje dar nėra oficialių pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų galima siųsti užklausas dėl atitinkamų įstatymų ir kitokių normatyvų. Nėra nei informacinio centro. Planuojama įsteigti tokį centrą 1994-1995 m. Reikalinga techninė pagalba.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1996 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: AZERBAIDŽANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Iki šiol nėra oficialių pasiteiravimo punktų Azerbaidžane, į kuriuos būtų galima siųsti užklausas dėl informacijos apie atitinkamus įstatymus ir normatyvus. Šiuo metu tokia informacija yra sukoncentruota įvairiose organizacijose.

Pereinamojo laikotarpio pabaiga 1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: BALTARUSIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Baltarusijoje dar nėra oficialių pasiteiravimo tarnybų, kurios teiktų informaciją apie įstatymus, normatyvus, teismines nutartis ir administracinius sprendimus, o pastarieji nėra skelbiami.

Pereinamojo laikotarpio pabaiga 1998 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: KAZACHSTANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Prasidėjo pasiteiravimo punktų steigimas. Dėl teisminių nutarčių ir administracinių sprendimų, jie Kazachstane nėra spausdinami (išskyrus kai kurias Aukščiausiojo teismo nutartis), nes nėra laikomi informaciniais teisės šaltiniais. Esamai praktikai pakeisti prireiks ilgo pereinamojo laikotarpio.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: MOLDOVA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Būtina įsteigti pasiteiravimo punktus.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1995 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: RUSIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Federacija ir respublikos, sudarančios Federaciją.

APIBŪDINIMAS

Kol kas Rusijos Federacijoje nėra oficialių pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų galima siųsti užklausas dėl informacijos apie atitinkamus įstatymus ir kitus normatyvinius aktus. Dėl teisminių nutarčių ir administracinių sprendimų, jie nėra laikomi informaciniais teisės šaltiniais.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2000 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: SLOVĖNIJA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Slovėnijoje dar nėra oficialių pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų galima siųsti užklausas apie atitinkamus įstatymus ir kitus normatyvinius aktus. Šiuo metu tokia informacija yra įvairiose ministerijose. Rengiamas įstatymas dėl užsienio investicijų numato tokių pasiteiravimo punktų steigimą.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: TADŽIKISTANAS**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Tadžikistane dar nėra pasiteiravimo punktų, į kuriuos būtų galima siųsti užklausas dėl informacijos apie atitinkamus įstatymus ir kitus normatyvus. Šis dalykas yra susijęs su lėšų problema.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: UKRAINA

SEKTORIUS

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Reikia padidinti esamų įstatymų viešumą iki tarptautinės teisės lygio. Ukrainoje reikia įsteigti pasiteiravimo punktus, kurie teiktų informaciją apie bendrai taikomus įstatymus, normatyvus, teismines nutartis ir administracinius sprendimus bei standartus.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 1998 m. sausio 1 d.

22(3) STRAIPSNIS

„Kiekviena susitariančioji šalis turi užtikrinti, kad jos įsteigtas ar eksploatuojamas valstybinis vienetas, kuriam suteikiami reguliavimo ar kitokie vyriausybiniai įgaliojimai, naudotų tuos įsigaliojimus taip, kad šitai neprieštarautų susitariančiosios šalies įsipareigojimams pagal šią Sutartį.“

ŠALIS: ČEKIJOS RESPUBLIKA**SEKTORIUS**

Visi energetikos sektoriai

VYRIAUSYBĖS LYGIS

Nacionalinis

APIBŪDINIMAS

Norint sunaudoti urano rūdos atsargas, kurias sandėliuoja Valstybės materialinių rezervų administracija, nebus išduodamos licencijos dėl urano rūdos ir koncentratų importo, taip pat dėl urano kuro strypų su ne čekiškos kilmės uranu importu.

Pereinamasis laikotarpis baigiasi 2001 m. liepos 1 d.

SPRENDIMAI DĖL ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIES

1994 m. gruodžio 17 d.

2-as priedas prie Europos Energetikos Chartijos konferencijos Baigiamojo akto

Konferencija priėmė šiuos sprendimus:

1. Dėl visos sutarties

Jei yra nesutarimų tarp 1920 metų vasario 9 d. sutarties dėl Špicbergeno (Svalbardo sutarties) ir Energetikos Chartijos sutarties, tai sutartis dėl Špicbergeno turi pranašumą nesutarimų dalyje, be išankstinio nusistatymo Susitariančiųjų šalių atžvilgiu dėl Svalbardo sutarties. Esant tokiam nesutarimui arba ginčui dėl nesutarimo egzistavimo ir jo apimties Energetikos Chartijos sutarties 16 straipsnio V dalis negalioja.

2. Dėl 10(7) straipsnio

Rusijos Federacija gali reikalauti, kad bendrovės su užsienio dalyvavimu gautų įstatymišką patvirtinimą dėl federacinės nuosavybės turto nuomojimo, jei Rusijos Federacija garantuos be išimčių, jog šiame procese nebus diskriminuojamos kitų susitariančiųjų šalių investorių investicijos.

3. Dėl 14 straipsnio

1) Terminas „perdavimo laisvė“ 14(1) straipsnyje nekliudo susitariančiajai šaliai (toliau vadinamai „Varžančiaja šalimi“) taikyti suvaržymus jos pačios investorių kapitalo judėjimui, su sąlyga, jei:

a) tokie suvaržymai nepakenkia teisėms, suteikiamoms pagal 14(1) straipsnį kitų susitariančiųjų šalių investorių investicijoms;

b) tokie suvaržymai nekenkia einamiesiems sandoriams; ir

c) susitariančioji šalis garantuoja, kad jos teritorijoje esančių kitų susitariančiųjų šalių inventorių investicijų perdavimas bus traktuojamas ne mažiau palankiai kaip ir kitų susitariančiųjų šalių ar trečiųjų valstybių investicijų perdavimas, žiūrint kuriuo atveju traktavimas yra palankiausias.

2) Šią deklaraciją turi išnagrinėti Chartijos konferencija praėjus penkeriems metams nuo šios Sutarties įsigaliojimo, bet ne vėliau dienos, nurodytos 32(3) straipsnyje.

3) Nė viena susitariančioji šalis neturi teisės taikyti suvaržymų, jei ji nepranešė laikinajam sekretoriui raštu ne vėliau kaip 1995 m. liepos 1 d., kad ji nutarė taikyti suvaržymus pagal šį sprendimą ir jei ji yra valstybė – buvusi Sovietų Sąjungos respublika.

4) Siekiant išvengti abejonių, šis sprendimas nesumenkina pagal 16 straipsnį turimų susitariančiosios šalies, jos investorių ar investicijų teisių arba susitariančiosios šalies įsipareigojimų.

5) Šio sprendimo tikslais:

„Einamieji sandoriai“ reiškia einamuosius mokėjimus, susijusius su prekių, paslaugų ar asmenų judėjimu ir atliktus pagal įprastą tarptautinę praktiką, kuriuose nėra susitarimų, sudarančių einamojo mokėjimo ir kapitalo sandorio kombinacijų, tokių kaip uždelsti mokėjimai ir avansiniai mokėjimai, kuriais norima apeiti varžančiosios šalies atitinkamus įstatymus šioje srityje.

4. Dėl 14(2) straipsnio

Neapsiribodama 14 straipsnio reikalavimais ir kitais savo tarptautiniais įsipareigojimais, Rumunija turi stengtis pereidama prie konvertuojamos nacionalinės valiutos imtis atitinkamų žygių investicinių pajamų pervedimo procedūroms patobulinti ir privalo visais atvejais garantuoti tokius pervedimus laisvai konvertuojama valiuta be suvaržymų arba uždelsimų, viršijančių šešis mėnesius. Rumunija privalo užtikrinti, kad visų jos teritorijoje esančių kitų susitariančiųjų šalių investorių investicijų perdavimai būtų traktuojami ne mažiau palankiai kaip ir bet kurios kitos susitariančiosios šalies ar trečiosios valstybės investorių investicijos, žiūrint kuriuo atveju traktavimas yra palankiausias.

5. Dėl 24(4)(a) ir 25 straipsnių

Susitariančiosios šalies investoriaus investicija, minima 1(7)(a)(ii) straipsnyje, kai toji susitariančioji šalis nėra EIA ar laisvos prekybos zonos ar muitų sąjungos narys, turi teisę būti traktuojama, pagal EIA, laisvos prekybos zonos ar muitų sąjungos sąlygas, jei toji investicija:

a) turi savo užregistruotą raštinę, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą EIA dalyvės ar laisvos prekybos zonos ar muitų sąjungos narės teritorijoje; arba

b) turi tik užregistruotą raštinę toje teritorijoje, tai ji turi palaikyti efektyvų ir nuolatinį ryšį su vienos iš EIA dalyvių ar laisvos prekybos zonos ar muitų sąjungos narės ekonomika.
